

PREZYDENT
MIASTA STOŁECZNEGO
WARSZAWY

**ZAŁOŻENIA
DO PROJEKTU
BUDŻETU MIASTA
STOŁECZNEGO
WARSZAWY
NA ROK**

2016

BEMOWO
BIAŁOLEKA
BIEŁAŃ
MOKOTÓW
OCHOTA
PRAGA POŁUDNIE
PRAGA PÓŁNOC
REMBERTÓW
ŚRÓDMIEŚCIE
TARGÓWEK
URSUS
URSYNOW
WAWER
WESOŁA
WILANÓW
WŁOCHY
WOLA
ŻOLIBÓRZ

**ZAŁOŻENIA
DO PROJEKTU BUDŻETU MIASTA STOŁECZNEGO
WARSZAWY NA ROK 2016**

1. WSTĘP.....	7
2. GŁÓWNE KIERUNKI DZIAŁANIA MIASTA STOŁECZNEGO WARSZAWY NA TLE UWARUNKOWAŃ FINANSOWYCH I FORMALNO – PRAWNYCH.....	7
3. ZAŁOŻENIA OGÓLNE.....	9
4. AKTUALNY STAN FINANSÓW M. ST. WARSZAWY.....	11
5. PERSPEKTYWA FINANSOWA DLA M. ST. WARSZAWY NA ROK 2015 I LATA NASTĘPNE.....	15
6. ZAŁOŻENIA W ZAKRESIE PLANOWANIA DOCHODÓW MIASTA	22
6.1. Dochody bieżące	23
6.2. Dochody majątkowe	30
6.2.1. Środki na dofinansowanie projektów realizowanych w ramach programów UE	30
6.2.2. Inne dochody majątkowe	32
7. ZAŁOŻENIA W ZAKRESIE PLANOWANIA WYDATKÓW MIASTA	33
7.1. Założenia dotyczące wydatków bieżących	33
7.1.1. Główne zadania w zakresie bieżącej działalności Miasta	35
7.1.1.1. w zakresie drogownictwa i komunikacji	35
7.1.1.2. w zakresie gospodarki mieszkaniowej	36
7.1.1.3. w zakresie oświaty i edukacji	37
7.1.1.4. w zakresie bezpieczeństwa	41
7.1.1.5. w zakresie kultury i ochrony dziedzictwa narodowego	42
7.1.1.6. w zakresie kultury fizycznej i sportu	47
7.1.1.7. w zakresie opieki społecznej	47
7.1.1.8. w zakresie ochrony zdrowia	54
7.1.1.9. w zakresie obsługi długu i wpłaty do budżetu państwa	55
7.1.2. Założenia dotyczące wydatków dzielnic	56
7.2. Założenia dotyczące wydatków majątkowych	56
7.2.1. w zakresie transportu i komunikacji	57
7.2.2. w zakresie ładu przestrzennego i gospodarki nieruchomościami	58
7.2.3. w zakresie gospodarki komunalnej i ochrony środowiska	59
7.2.4. w zakresie edukacji	60
7.2.5. w zakresie ochrony zdrowia i pomocy społecznej	61
7.2.6. w zakresie kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego	61
7.2.7. w zakresie rekreacji i sportu	62
8. ZAŁOŻENIA DOTYCZĄCE WYNIKU BUDŻETOWEGO I POZIOMU ZADŁUŻENIA MIASTA.....	62

1. WSTĘP

Założenia do projektu budżetu m. st. Warszawy na rok 2016 zostały opracowane w oparciu o obowiązujące przepisy prawa i akty wewnętrzne, w tym w szczególności:

- ustawę z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. Nr 203, poz. 1966 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885 – j.t. z późn. zm.),
- ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1241, z późn. zm.),
- ustawę z dnia 15 marca 2002 roku o ustroju miasta stołecznego Warszawy (Dz. U. Nr 41, poz. 361 z późn. zm.),
- ustawę o zmianie niektórych innych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej z dnia 7 grudnia 2012 r. (Dz.U. poz. 1456 oraz z 2013 r. poz.1199),
- statut m.st. Warszawy przyjęty uchwałą Rady m.st. Warszawy nr XXII/743/2008 z dnia 10 stycznia 2008 r. z uwzględnieniem zmian wprowadzonych uchwałami Rady m.st. Warszawy: Nr LXXXIII/2107/2014 z dnia 5 czerwca 2014 r. i Nr XCIV/2406/2014 z 6 listopada 2014 r.,
- uchwałę Rady m.st. Warszawy nr XLVII/1422/2008 z 18 grudnia 2008 r. w sprawie przekazania dzielnicom m.st. Warszawy do wykonywania niektórych zadań i kompetencji m.st. Warszawy z późn. zm. ,
- uchwałę Rady m.st. Warszawy z dnia 15 stycznia 2015 r., Nr IV/39/2015 w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej m.st. Warszawy na lata 2015-2042.

2. GŁÓWNE KIERUNKI DZIAŁANIA MIASTA STOŁECZNEGO WARSZAWY NA TLE UWARUNKOWAŃ FINANSOWYCH I FORMALNO - PRAWNYCH

Ogólne ramy finansowe dla m.st. Warszawy w perspektywie średnio i długookresowej oraz finansowe i rzeczowe instrumenty determinujące możliwości budżetowe zostały przedstawione w Wieloletniej Prognozie Finansowej m.st. Warszawy. Budżet na 2016 rok będzie tworzony w powiązaniu z Wieloletnią Prognozą Finansową m.st. Warszawy na okres 2015-2042 i wykonywany przy założeniu konsekwentnej realizacji strategicznych celów

i wyzwań polityki budżetowej w horyzoncie wieloletnim. Należą do nich w szczególności stopniowa redukcja deficytu budżetowego prowadzona w sposób niezagrażający rozwojowi Miasta i ograniczenie przyrostu zadłużenia przy realizacji zasady utrzymywania jego poziomu poniżej 55% dochodów ogółem. Jednocześnie priorytetem pozostanie zachowanie prorozwojowej orientacji budżetu w warunkach ograniczeń wynikających z działania dwóch systemowych reguł fiskalnych określonych w art. 242 i 243 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tj. utrzymania dodatniej różnicy między dochodami a wydatkami bieżącymi oraz nieprzekraczania zindywidualizowanego limitu obsługi zadłużenia). Temu celowi służyć będzie realizacja wieloletniego programu inwestycyjnego uwzględniającego projekty możliwe do sfinansowania przy udziale środków z budżetu UE w ramach alokacji 2014-2020, jak też inne zadania inwestycyjne stanowiące priorytety Miasta na najbliższe lata. Program ten został określony przy zachowaniu bezpiecznej równowagi między potrzebami rozwojowymi Warszawy a możliwościami budżetowymi Miasta wspartymi spodziewaną bezzwrotną pomocą w formie dotacji z budżetu UE. W ramach planów rozwojowych Miasta na najbliższe lata z wykorzystaniem środków UE pierwszoplanowe znaczenie ma dalsza rozbudowa II linii metra wraz z infrastrukturą towarzyszącą i zakupem taboru w podziale na dwa etapy w formule 3+3 i 2+3 poprzez rozszerzenie odcinka centralnego II linii metra o dalszych 11 stacji, tj. o odcinek zachodni i odcinek wschodni – północny. W ramach projektów współfinansowanych z budżetu UE istotne znaczenie będą mieć też zadania planowane do realizacji wspólnie z innymi samorządami przy wykorzystaniu nowej formy współpracy określonej jako Zintegrowane Inwestycje Terytorialne.

Wyzwaniem dla Miasta będzie podtrzymanie w horyzoncie najbliższych lat tendencji ograniczania przyrostu deficytu oraz silnej kontroli poziomu zadłużenia w celu spełnienia norm fiskalnych przy zachowaniu prorozwojowej struktury budżetu przy optymalnym wykorzystaniu możliwości wynikających z nowej perspektywy finansowej UE.

W 2016 r. planowany jest spadek zadłużenia m.st. Warszawy o blisko 0,2 mld zł wobec przewidywanego stanu długu na koniec 2015 r. Zakładany przejściowy wzrost deficytu budżetowego w przyszłym roku w stosunku do planowanego na br. nie będzie kreować nowego długu z uwagi na wykorzystanie do jego sfinansowania wyłącznie własnych środków finansowych.

Przy ogólnie pozytywnych tendencjach dotyczących wzrostu gospodarczego utrzymywać się będą nadal ryzyka zewnętrzne związane głównie z tempem i trwałością ożywienia gospodarczego w krajach strefy euro, wpływające na sytuację ekonomiczną Polski, w tym Warszawy. W 2016 r. kontynuowane będą działania stabilizujące i wzmacniające finanse oraz potencjał rozwojowy m.st. Warszawy, polegające m.in. na:

- niedopuszczaniu do zobowiązań dłużnych rodzących ryzyko przekroczenia w latach następnych dopuszczalnego poziomu indywidualnego wskaźnika obsługi długu

wynikającego z art. 243 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, i utrzymaniu wskaźników zadłużenia odpowiednio do ryzyk związanych z sytuacją na rynkach finansowych,

- tworzeniu zachęt dla mieszkańców dla rozliczania podatków w Warszawie,
- tworzeniu sprzyjających warunków dla rozwoju partycypacji obywatelskiej, m.in. poprzez wykorzystanie formy budżetu partycypacyjnego,
- maksymalizacji absorpcji środków z UE w ramach nowego okresu programowania na lata 2014-2020 i z innych źródeł zewnętrznych.

3. ZAŁOŻENIA OGÓLNE

Podstawą konstrukcji projektu budżetu m. st. Warszawy na 2016 rok będą:

- aktualne przepisy prawne, w tym w szczególności ustawa o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r. po nowelizacji wprowadzonej w drodze ustawy z dnia 8 listopada 2013 r. o zmianie ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2013 r., poz. 885 i 938), która weszła w życie 28 grudnia 2013 r. i przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych,
- Wieloletnia Prognoza Finansowa m.st. Warszawy i projekt jej edycji na lata 2016-2042,
- bieżący monitoring i analiza sytuacji finansowej Miasta na podstawie danych o realizacji budżetu,
- przewidywane przez Ministerstwo Finansów kierunki rozwoju sytuacji gospodarczej w kraju oraz prognozowane parametry makroekonomiczne przedstawione w dokumentach rządowych, w tym w zaktualizowanym Wieloletnim Planie Finansowym Państwa na lata 2015-2018 i w stanowiącym jego część Programie Konwergencji – Aktualizacja 2015 r., w Założeniach do projektu budżetu państwa na 2016 r., w innych rządowych dokumentach programowo- strategicznych, w tym Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności, Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo, tegorocznej edycji Krajowego Programu Reform,
- analiza przewidywanych zmian w przepisach pod kątem ich wpływu na sytuację finansową Miasta w 2016 r. i w kolejnych latach, w szczególności:
 - monitoring prac prowadzonych przez Ministerstwo Finansów nad propozycjami nowych rozwiązań w zakresie mechanizmu wyliczania „janosikowego” dotyczących wszystkich szczebli samorządu terytorialnego jako skutek wydania wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 31 stycznia 2013 r. w związku ze skargą m.st. Warszawy i Krakowa w sprawie wpłat do budżetu państwa na zwiększenie subwencji równoważącej i wydanym w związku z ww. wyrokiem

Postanowieniem Sygnalizacyjnym Trybunału Konstytucyjnego z 26 lutego 2013 r., jak też w związku z wydanym 4 marca 2014 r. wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego w sprawie wpłaty do budżetu państwa na zwiększenie subwencji regionalnej w odniesieniu do województw samorządowych w związku ze skargą Mazowska,

- monitoring będących w toku procesu legislacyjnego i planowanych zmian w przepisach o charakterze prorodzinny, głównie w obszarze pomocy i polityki społecznej, w ustawach podatkowych; monitoring prac nad zmianami prawa podatkowego prowadzonych w ramach tzw. „dużej” nowelizacji Ordynacji podatkowej,
- analiza uchwalonej w dniu 15 maja br. ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw pod kątem wpływu na funkcjonowanie jednostek samorządowych, w tym Miasta, wprowadzonych przepisami tej ustawy nowych rozwiązań dotyczących możliwości tworzenia tzw. centrów usług wspólnych, jak też rozwiązań stanowiących zachętę dla dobrowolnego łączenia się jednostek samorządu terytorialnego,
- analiza uwarunkowań zewnętrznych działania Miasta w kontekście utrzymywania się ryzyk związanych z problemami wypłacalności Grecji czy konfliktem rosyjsko-ukraińskim, z utrzymującymi się w gospodarce państw UE i w Polsce procesami deflacyjnymi - z możliwością ich oddziaływania na sytuację gospodarczą w kraju, a co za tym idzie na sytuację finansową Miasta w 2016 r. i w latach następnych,
- analiza ewentualnego wpływu na wydatki Miasta z tytułu obsługi długu spodziewanego zakończenia przez Radę Polityki Pieniężnej cyklu łagodzenia polityki pieniężnej w kraju,
- planowana absorpcja środków z Unii Europejskiej w ramach nowego okresu programowania UE na lata 2014-2020 i z innych źródeł zewnętrznych.

Zakłada się, że podstawą projektu budżetu na 2016 r. będą parametry makroekonomiczne przyjęte przez Ministerstwo Finansów w zaktualizowanym Wieloletnim Planie Finansowym Państwa na lata 2015-2018 i w stanowiącym część tego Planu - Programie Konwergencji. Aktualizacja 2015 - w zakresie dotyczącym 2016 r. oraz w Założeniach do budżetu państwa na 2016 r., w tym w szczególności:

- dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych (średnioroczna)	101,7%,
- dynamika realna Produktu Krajowego Brutto	103,8%,
- dynamika nominalna przeciętnego wynagrodzenia brutto	
w gospodarce narodowej	103,6%,
- dynamika nominalna przeciętnego wynagrodzenia brutto	103,8%
w sektorze przedsiębiorstw	
- dynamika zatrudnienia w gospodarce narodowej	100,8%.

4. AKTUALNY STAN FINANSÓW M. ST. WARSZAWY

Wraz z poprawą większości kategorii makroekonomicznych od 2014 r. m.st. Warszawa znajduje się na drodze stopniowego odzyskiwania swojego potencjału dochodowego. Przejawia się to w umiarkowanym przyspieszeniu dynamiki dochodów własnych w ujęciu nominalnym w stosunku do okresu spowolnienia gospodarczego. Powyższe ma odniesienie w szczególności do dochodów z podatków – z CIT, PCC – zdeterminowanych stanem koniunktury. W porównaniu do stanu sprzed spowolnienia gospodarczego dochody te na koniec 2014 r. pozostawały jeszcze poniżej ich poziomu nominalnego notowanego w 2008 r., również w wymiarze realnym, tj. przy uwzględnieniu skumulowanego wskaźnika inflacji za okres 2008-2014. Inaczej kształtowały się dochody z PIT, które odbudowały swój poziom nominalny sprzed spowolnienia gospodarczego w 2012 r. Wzrost nominalny tych dochodów w okresie od 2009 do 2014 r. wyniósł niespełna 13%, tj. o 454 mln zł, natomiast w ujęciu realnym dochody te zmniejszyły swoją wartość o 3%, tj. o przeszło 105 mln zł. Zauważyć trzeba, że w ramach podsektora samorządowego finansów publicznych najgłębszy spadek dynamiki dochodów podatkowych w stosunku do stanu przed spowolnieniem dotyczył miast na prawach powiatu, w tym Warszawy, tj. jednostek o wysokim potencjale dochodowym. Równocześnie Warszawa na mocy obowiązujących przepisów odprowadziła znaczną część swojego budżetu do budżetu państwa w formie subwencji równoważącej („janosikowe”) – łącznie w latach 2004-2014 kwota ta wyniosła 8,2 mld zł.

Uszczuplenie dochodów w znacznej skali w wyniku skumulowania się negatywnych uwarunkowań zewnętrznych i zmian systemowych, gł. na skutek reformowania podatku PIT (obniżenie od 2009 r. stawek PIT, ulgi na dzieci), przy braku rozwiązań prawnych rekompensujących utracone wpływy i przy równoczesnym zwiększeniu zakresu zadań przekazanych do wykonania jednostkom samorządowym, w tym Warszawie, przy braku współmierności finansowania w stosunku do powierzonych zadań, implikowało konieczność podejmowania przez Miasto działań dostosowawczych. Działania te są kontynuowane w kolejnych budżetach Miasta po 2008 r. Utrzymanie dyscypliny budżetowej i działania racjonalizujące wydatki w następstwie spadku dynamiki dochodów własnych Miasta wymagały znaczącego ograniczenia dynamiki wydatków, zwłaszcza w sferze działalności bieżącej.

W efekcie rok 2014 zakończył się wypracowaniem korzystnego wyniku operacyjnego budżetu jako różnicy między dochodami i wydatkami bieżącymi, który stanowiła nadwyżka operacyjna w kwocie 1,2 mld zł, tj. istotnie powyżej poziomu planowanego, w dużej mierze dzięki uzyskaniu lepszych od planowanych dochodów własnych Miasta, w tym m.in. z gospodarowania majątkiem komunalnym, z udziału w podatkach dochodowych budżetu państwa w rezultacie wyraźnego przyspieszenia tempa wzrostu gospodarczego wobec

poprzedniego roku (PKB zwiększył się w 2014 r. realnie o 3,4%, tj. dwukrotnie więcej niż rok wcześniej) i poprawy innych wskaźników makroekonomicznych.

Końcowy wynik budżetu Miasta na koniec 2014 r. był dodatni i osiągnął wartość 328,7 mln zł wobec wyniku na koniec 2013 r. 74,7 mln zł i ujemnych wyników budżetowych odnotowanych w poprzednich latach.

Istotny wpływ na ograniczenie możliwości finansowych Miasta w ostatnich latach mają regulacje wprowadzone w formie tzw. reguł fiskalnych w art. 242 i 243 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2009 r., Nr 157, poz. 1240 z późn. zm.).

Rygory tzw. złotej reguły wydatkowej określonej w art. 242 ustawy – obowiązującej od 2011 r. - nakazują zachowanie zasady zrównoważonego budżetu bieżącego, co oznacza, że planowane i wykonane wydatki bieżące nie mogą przekroczyć wartości dochodów bieżących. Złagodzeniem zasady bezwzględnego bilansowania się części bieżącej budżetu jest możliwość powiększenia limitu wydatków o nadwyżki budżetowe z lat ubiegłych i tzw. wolne środki będące nadwyżką środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu wynikającą z rozliczeń wyemitowanych papierów wartościowych, kredytów, pożyczek z lat ubiegłych w części finansującej deficyt budżetu.

Nowa obowiązująca od stycznia 2014 r. reguła wyrażona w art. 243 ustawy o finansach publicznych odnosi się do wyliczania limitu obciążeń budżetowych związanych z obsługą długu. Norma ta bazuje na danych historycznych charakteryzujących sytuację finansową jednostki w okresie trzech ostatnich lat poprzedzających rok, na który wyliczany jest ten wskaźnik, pod kątem zdolności do generowania nadwyżki budżetowej. Wyliczony na podstawie nowych zasad indywidualny wskaźnik obsługi zadłużenia dla Warszawy w relacji do dochodów wyniósł na koniec 2014 r. - po uwzględnieniu wyłączeń - 0,52% - wobec dopuszczalnego limitu spłat na podstawie danych z lat 2011-2013 - po uwzględnieniu wyłączeń - 5,68%. Zgodnie z krocącym charakterem trzyletniej średniej, na podstawie której wyliczany jest dopuszczalny limit obsługi zadłużenia, wypracowana na koniec 2014 r. nadwyżka operacyjna pozwoliła na przygotowanie Miasta do wypełnienia wymogów tej normy w 2015 i w dwóch następnych latach 2016-2017.

Stan zadłużenia Miasta na koniec 2014 r. wyniósł 6.037 mln zł i w relacji do dochodów ogółem stanowił 43,81%. Jest to wskaźnik znacząco niższy od zanotowanego w roku poprzednim (48,48%) w warunkach niewielkiego nominalnego przyrostu długu r/r.

Planowane na 2015 r. dochody budżetowe Miasta wykazują nominalny wzrost wobec roku poprzedniego o 4%, przy czym dynamika dochodów majątkowych jest znacząco wyższa od wzrostu dochodów bieżących (3,3%) i wynosi 10%. Wzrost tej kategorii dochodów budżetowych w warunkach znaczącego ubytku dochodów r/r tytułem dotacji z budżetu UE w związku z zakończeniem programowania 2007-2013 jest efektem

istotnego zwiększenia dochodów ze sprzedaży mienia wobec średniorocznego poziomu tych wpływów w poprzednich latach w związku z uwzględnieniem w planach sprzedażowych Miasta na br. m.in. nieruchomości przy ul. Emilii Plater. Jednak realizacja założeń tegorocznego planu dochodów majątkowych ze sprzedaży mienia jest obarczona elementem niepewności. Dlatego też w celu zminimalizowania ryzyka realizacji dochodów na poziomie niższym niż planowany, a tym samym mając na względzie konieczność wypracowania nadwyżki operacyjnej, w budżecie na br. po stronie wydatkowej zaplanowano odpowiednie rezerwy celowe z przeznaczeniem na zwiększenie zakresu i ilości zadań realizowanych przez dysponentów środków do ewentualnego wykorzystania po przeprowadzeniu w trakcie roku oceny ryzyk dotyczących realizacji planowanych dochodów. Część środków z tytułu ww. rezerw została już przeznaczona, m.in. na remont Mostu Łazienkowskiego oraz na wsparcie finansowania zadań edukacyjnych i oświatowych.

Dane dotyczące dochodów bieżących budżetu za okres styczeń – maj br. wskazują na prawidłową realizację założeń planu. Dochody ogółem za okres analizowany są wyższe o 615 mln zł, tj. o blisko 11% od zrealizowanych w tym samym czasie poprzedniego roku.

Realizacja planu dochodów o dominującym znaczeniu dla budżetu Miasta i jednocześnie mocno powiązanych z koniunkturą, tj. z udziału w podatkach dochodowych budżetu państwa – PIT i CIT - za pierwsze pięć miesięcy br. przebiega prawidłowo, o czym świadczy wskaźnik wykonania rocznego planu za okres analizowany br. na tle porównywalnych danych za rok poprzedni. Dochody Miasta z tytułu udziału w PIT za okres styczeń - maj 2015 r. są wyższe od wykonanych w tym samym czasie ub.r. o niespełna 148 mln zł, tj. o 10%. Dochody z tytułu udziału w CIT za pierwsze pięć miesięcy br. wykazują wzrost wobec wykonanych w tym samym czasie ub.r. o ok. 22%, tj. o niespełna 53 mln zł. Odmierna sytuacja występuje natomiast w przypadku dochodów z PCC, które za analizowany okres są niższe r/r o ok. 18%, tj. o blisko 26 mln zł.

Chociaż bieżące dane nie wskazują na istotne zagrożenia niepełnej realizacji planu dochodów to źródłem potencjalnych ryzyk dla planu dochodów szczególnie z udziału w podatkach wspólnych z budżetem państwa, zwłaszcza z udziału w PIT, mogą być utrzymujące się od II połowy ub.r. procesy deflacyjne w gospodarce w dużej mierze na skutek czynników zewnętrznych, które mogą osłabiać dynamikę r/r tych dochodów.

Począwszy od 2011 r. gospodarka budżetowa Miasta podlega ścisłym rygorom dotyczącym ustalania i kontroli planowania, a następnie realizacji nadwyżek operacyjnych oraz indywidualnego limitowania zadłużenia.

Indywidualny wskaźnik obsługi długu uwzględnia potencjał finansowy jednostki i wynikającą z niego indywidualną zdolność jednostki do spłaty zobowiązań dłużnych. Formuła ta ściśle uzależnia wielkość obciążeń jednostek samorządowych z tytułu

zaciągniętych zobowiązań dłużnych od nadwyżki operacyjnej skorygowanej o dochody ze sprzedaży majątku.

Do ograniczeń długu mają zastosowanie wyłączenia, których katalog został określony w ust. 3 i 3a art. 243 ustawy o finansach publicznych. Na podstawie ww. przepisów możliwe jest odliczenie spłaty zobowiązań (kredytów i pożyczek, wykupu papierów wartościowych, poręczeń i gwarancji udzielonych samorządowym osobom prawnym realizującym zadania jednostki samorządu terytorialnego) wraz z należnymi odsetkami i dyskontem, zaciągniętych w związku z realizacją projektów finansowanych przy udziale środków UE w terminie nie dłuższym niż 90 dni po zakończeniu programu, projektu lub zadania i otrzymaniu refundacji tych środków. Ograniczenie 90 dni nie ma zastosowania do odsetek i dyskonta od zobowiązań zaciągniętych na wkład krajowy. Zgodnie z nowelizacją ustawy o finansach publicznych w drodze ustawy z 8 listopada 2013 r. z limitów zadłużenia w całym okresie spłaty zobowiązania wyłączono też wykupy papierów wartościowych, spłaty rat kredytów i pożyczek wraz z należnymi odsetkami i dyskontem, odpowiednio emitowanych lub zaciąganych na realizację programu, projektu lub zadania, które są współfinansowane w co najmniej 60% ze środków UE w części odpowiadającej wydatkom na wkład krajowy finansowany tymi zobowiązaniami. Przepis ten ma zastosowanie do wydatków wynikających z umowy o dofinansowanie zawartej po dniu 1 stycznia 2013 r. i poniesionych po tym dniu. Ta ostatnia zmiana ma na celu ułatwienie jednostkom samorządowym absorpcji środków UE. W związku z nowelizacją ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz.U. Nr 157, poz. 1241, z późn. zm.) w drodze ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej (Dz.U. z 2012 r., poz. 1456) do limitu zadłużenia liczonego według nowego algorytmu nie zalicza się też wyemitowanych obligacji na rynkach zagranicznych (bez odsetek) przed dniem wejścia w życie tej ustawy, tj. przed 1 stycznia 2010 r. Na mocy art. 36 ww. ustawy z 7 grudnia 2012 r. przy ustalaniu limitu obsługi długu można też wyłączyć wydatki bieżące ponoszone na spłatę przejętych zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej przekształconego na podstawie ustawy o działalności leczniczej z 15 kwietnia 2011 r.

W efekcie maksymalny dopuszczalny wskaźnik obsługi zadłużenia dla Warszawy (limit) na 2015 r. obliczony zgodnie z zasadami określonymi w art. 243 ustawy o finansach publicznych, tj. na podstawie faktycznych danych za lata 2012-2014 po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń wynosi 7,93%, natomiast wskaźnik obsługi zadłużenia planowany na 2015 rok wynosi 3,25%, co oznacza, że limit jest ponad dwukrotnie wyższy od wskaźnika obsługi zadłużenia.

Zakłada się obniżenie przewidywanej kwoty długu na koniec 2015 r. o 174 mln zł wobec stanu zadłużenia na koniec 2014 r. w związku z planowaną spłatą zobowiązań dłużnych w ww. kwocie zaciągniętych w poprzednich latach przy jednoczesnym spadku

wobec roku poprzedniego wskaźnika długu w relacji do dochodów ogółem o niespełna 3 pkt.

Planuje się, że łączna roczna wartość wydatków majątkowych w 2015 r. wyniesie blisko 2,3 mld zł, co oznacza poziom zbliżony do wydatków wykonanych w ub.r.

Planuje się, że wynik budżetu w części bieżącej będzie stanowić nadwyżka operacyjna w kwocie ok. 280 mln zł. Poziom wyniku w sferze bieżącej działalności Miasta będzie miał istotne znaczenie z punktu widzenia wypełnienia przez Miasto w budżecie na 2016 r. normy fiskalnej wynikającej z art. 243 ustawy o finansach publicznych, która ograniczy maksymalny dopuszczalny poziom obsługi długu w 2016 r. na podstawie średniej z wyników operacyjnych z lat 2013-2015.

Miasto Stołeczne Warszawa poddane jest ocenie dwóch międzynarodowych agencji ratingowych. W dniu 19 grudnia 2014 r. międzynarodowa agencja ratingowa Moody's potwierdziła rating wiarygodności kredytowej dla zobowiązań walutowych m.st. Warszawy na poziomie A2 z perspektywą stabilną, co oznacza rating na najwyższym możliwym poziomie jednostki samorządowej, równym ocenie ratingowej kraju. Ocena ratingowa odzwierciedla aktywne zarządzanie budżetem oraz dyscyplinę fiskalną przyczyniające się do poprawy wyniku operacyjnego i finansowego budżetu, kontrolowany poziom zadłużenia, odpowiednią płynność finansową.

Również Międzynarodowa agencja ratingowa Fitch Ratings w dniu 17 czerwca 2015 roku potwierdziła krajowy długoterminowy rating m.st. Warszawy nadany 18 maja 2009 roku na poziomie AAA z perspektywą stabilną, tj. na poziomie najwyższym z możliwych.

Pełna analiza potencjału kredytowego Warszawy dostępna jest na stronie internetowej ww. agencji ratingowych odpowiednio www.moody.com. i <http://www.fitchpolska.com.pl>. Od 2007 r. sprawozdania finansowe m.st. Warszawy poddane są ocenie dokonanej przez niezależnego biegłego rewidenta. Ostatnia ocena wydana w formie opinii biegłego rewidenta dotyczy sprawozdania finansowego za 2014 r.

Oceny te dostępne są na stronie internetowej Miasta www.bip.warszawa.pl/default, zakładka: Budżet i polityka finansowa m.st. Warszawa, Sprawozdania finansowe m.st. Warszawy.

5. PERSPEKTYWA FINANSOWA DLA M. ST. WARSZAWY NA ROK 2016 I LATA NASTĘPNE

Cele strategiczne i wyzwania polityki budżetowej Miasta na 2016 r. i na lata następne zostały uwzględnione i zaprezentowane w Wieloletniej Prognozie Finansowej m.st. Warszawy na lata 2015-2042.

W przedstawionej w dokumentach rządowych (w Wieloletnim Planie Finansowym Państwa na lata 2015-2018 i w stanowiącym integralną część tego Planu w Programie Konwergencji - Aktualizacja 2015 r., w Założeniach do budżetu państwa na 2016 r.) ocenie bieżącej sytuacji gospodarczej wskazuje się, że gospodarka Polski poczynawszy od 2014 r. znajduje się w trendzie wzrostowym, do czego w dużej mierze przyczyniła się stopniowa poprawa koniunktury w państwach członkowskich UE, w tym w krajach strefy euro, które pozostają głównym partnerem handlowym kraju. W efekcie w 2014 r. PKB zwiększył się realnie o 3,4%, tj. dwukrotnie więcej niż rok wcześniej z perspektywą utrzymania się podobnej dynamiki tego wskaźnika w br. (dynamika realna r/r na koniec I kw. br. wg wstępnych szacunków GUS – 3,6%) na tle wzrostu PKB UE o 1,3% w ub.r. z realną szansą na przyspieszenie tej dynamiki w br. - według prognoz Komisji Europejskiej z lutego br. - do poziomu 1,7% (wzrost w I kwartale br. w stosunku do tego samego okresu ub.r. - 1%). Poprawa dynamiki aktywności gospodarczej przełożyła się na poprawę sytuacji na rynku pracy przejawiającą się w stopniowym ograniczaniu stopy bezrobocia po okresie jej wzrostu w poprzednich latach (stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec kwietnia br. spadła do poziomu 11,2%, co oznacza spadek r/r o blisko 2 pkt., a na koniec br. ma wynieść 10,5%). Z kolei korzystne tendencje na rynku pracy przy utrzymywaniu się od lipca ub.r. deflacji wpłynęły na poprawę dynamiki realnej dochodów do dyspozycji gospodarstw domowych i w efekcie na przyspieszenie tempa wzrostu popytu i konsumpcji stanowiących główne czynniki wzrostu gospodarczego.

Nakreślony w cytowanych wyżej dokumentach rządowych scenariusz rozwoju procesów makroekonomicznych w Polsce w perspektywie średniookresowej przewiduje, że w 2016 r. realne tempo wzrostu PKB zwiększy się do 3,8%, a w kolejnych latach będzie stopniowo przyspieszać i wyniesie 3,9% w 2017 r. i 4,0% w 2018 r., tj. do przeciętnego poziomu dla lat 2007-2011. Niniejszą ocenę perspektyw wzrostu gospodarczego dla Polski na najbliższe lata uzasadniają – zdaniem rządu - prognozy Komisji Europejskiej z lutego br. dotyczące tempa wzrostu gospodarczego w państwach członkowskich UE w horyzoncie lat 2016-2018, które będzie stopniowo powracać do długookresowej średniej i wyniesie w kolejnych latach 2,1%, 1,9% i 1,7%.

Poprawie sytuacji gospodarczej i osiągnięciu stabilności makroekonomicznej, a w konsekwencji długofalowemu wzrostowi gospodarczemu, sprzyjać będą kontynuowane w 2016 r. i w najbliższych latach działania rządu w kierunku równoważenia finansów publicznych m.in. poprzez wprowadzenie w 2013 r. trwałej stabilizującej reguły wydatkowej w podsektorze rządowym, reguł fiskalnych w podsektorze samorządowym (w art. 242 i 243 ustawy o finansach publicznych), jak też poprzez konsekwentnie prowadzony proces konsolidacji fiskalnej w sektorze finansów publicznych, który doprowadził do obniżenia deficytu nominalnego sektora finansów publicznych poniżej 3% w relacji do PKB, co skutkowało zarekomendowaniem przez Komisję Europejską w maju

br. zdjęcia z Polski w br. procedury nadmiernego deficytu. Aktualne działania rządu będą zorientowane na osiągnięcie przez Polskę średniookresowego trwałego celu budżetowego, jakim będzie deficyt całego sektora finansów publicznych na poziomie 1% PKB. Wsparciem dla wzrostu gospodarczego powinna być także realizowana przez rząd aktywna polityka prorodzinna poprzez planowane zwiększenie w 2016 i w następnych latach pomocy państwa dla rodzin z dziećmi przy wykorzystaniu dotychczasowych instrumentów (np. Karta Dużej Rodziny, zwiększenie dostępności wychowania przedszkolnego) i planowanych do wprowadzenia w 2016 r. nowych instrumentów (nowe świadczenie rodzinne dla rodzin wychowujących dzieci w formie tzw. świadczenia rodzicielskiego, zmiana mechanizmu ustalania świadczeń rodzinnych, większe wsparcie dla osób starszych, zmiany o charakterze prorodzinnym w ustawach o podatkach dochodowych). Działania te oprócz pośredniego efektu pro wzrostowego poprzez zmniejszenie tzw. klina podatkowego i w efekcie zwiększenia dochodów do dyspozycji tej grupy podatników, mają również na celu przeciwdziałanie negatywnym zmianom w strukturze demograficznej kraju.

Jednocześnie w przywołanych wyżej dokumentach rządowych akcentuje się istnienie licznych czynników ryzyka dla prognozy makroekonomicznej dla Polski na najbliższe lata. Podstawowe czynniki ryzyka stanowią: niepewność co do perspektyw rozwoju sytuacji gospodarczej zarówno u głównych partnerów handlowych Polski, tj. w krajach strefy euro, jak też w skali międzynarodowej, wzrost zmienności na rynkach finansowych w związku z potencjalną eskalacją konfliktu między Rosją a Ukrainą czy też z rozwojem sytuacji w Grecji. Z drugiej strony występują czynniki, które mogą sprzyjać wzrostowi aktywności gospodarczej w państwach członkowskich UE, w tym w Polsce Wśród nich wymienia się m.in. wdrożoną od marca br. przez Europejski Bank Centralny politykę tzw. luzowania ilościowego w celu deprecjacji kursu euro i pobudzenia tym samym wzrostu gospodarczego w krajach strefy euro, jak też sformułowania Europejskiego Planu Inwestycyjnego (tzw. Plan Junckera przedstawiony w listopadzie 2014 r.), którego założeniem jest poprawa w latach 2015-2017 warunków inwestowania i wygenerowanie dodatkowych inwestycji publicznych i prywatnych w UE poprzez uruchomienie (czerwiec/lipiec br.) Europejskiego Funduszu Inwestycji Strategicznych przy możliwym współudziale Polski w tym projekcie w ramach programu Inwestycje Polskie.

W sytuacji materializacji ww. prognoz makroekonomicznych dla Polski i państw członkowskich UE zakładających dalszą poprawę koniunktury gospodarczej w horyzoncie prognozy 2015-2018 można spodziewać się stopniowego wzrostu dynamiki własnych dochodów budżetowych Miasta, zwłaszcza dochodów podatkowych silnie powiązanych z cyklem koniunkturalnym. Począwszy od 2016 r. nie tylko realne, ale też nominalne warunki gromadzenia dochodów podatkowych ulegną poprawie, ponieważ zgodnie z prognozami Ministerstwa Finansów tempo wzrostu nominalnego PKB w latach 2016-2018 przyspieszy powyżej 5% w związku ze stopniowym wzrostem wskaźnika inflacji w tym

okresie od 1,7% w przyszłym roku do 2,5% w 2018 r., tj. do poziomu średniookresowego celu inflacyjnego.

Dochody z PIT będą kształtować się pod wpływem systematycznego ograniczania stopy bezrobocia na skutek stopniowego wzrostu liczby pracujących jednak w tempie niższym niż prognozowane w 2015 r. – 1,1%, tj. od 0,7% w 2016 r. do 0,5% w 2018 r. przy umiarkowanej dynamice wynagrodzeń nominalnych, które po przewidywanym wzroście w 2015 r. o 3,5% powinny stopniowo przyspieszyć w kolejnych latach. Przewiduje się jednak, że w całym okresie prognozy dynamika wynagrodzeń pozostanie poniżej nominalnego tempa wzrostu PKB. Również zakładana poprawa wzrostu gospodarczego będzie przekładać się na stopniowe przyspieszenie dynamiki wpływów z opodatkowania dochodów z działalności gospodarczej w ramach PIT i CIT, m.in. dzięki obniżaniu się corocznie kwot rozliczanych strat z lat ubiegłych, które powstały w okresie spowolnienia gospodarczego.

Pomimo poprawiających się prognoz makroekonomicznych na 2016 r. i na lata następne formułowanych przez ośrodki prognostyczne - krajowe i międzynarodowe - perspektywy na najbliższą przyszłość ciągle obarczone są niepewnością. Podstawowe źródła zagrożeń związane są w dalszym ciągu z utrzymującym się ryzykiem osłabienia koniunktury w gospodarce UE i międzynarodowej.

Priorytetem polityki budżetowej Miasta w 2016 r. i w kolejnych latach będzie zwiększenie potencjału rozwojowego Warszawy poprzez optymalne wykorzystanie środków UE w ramach nowej perspektywy finansowej na lata 2014-2020.

Starania Miasta o nową pulę dotacji unijnych w ramach alokacji na lata 2014-2020 koncentrują się przede wszystkim na pozyskaniu dofinansowania na rozbudowę centralnego odcinka II linii metra wraz z infrastrukturą towarzyszącą i zakupem taboru w formule 3+3 i 2+3 z podziałem tej inwestycji na dwa etapy. Miasto podejmuje działania w celu realizacji procedur prowadzących do przyznania dofinansowania na ten projekt. Zgodnie z aktualizacją WPF-u m.st. Warszawy na lata 2015-2042 wprowadzoną uchwałą Rady m.st. Warszawy z 25.06.2015 r. środki tytułem refundacji z UE planowanych przez Miasto łącznych nakładów na tą inwestycję w kwocie 6,4 mld zł w latach 2016-2022 przewidziane zostały w kolejnych latach począwszy od 2018 r. do 2023 r. w łącznej kwocie 3,4 mld zł. W ramach katalogu pozostałych projektów kluczowe będą zadania inwestycyjne realizowane wspólnie z innymi samorządami powiązanymi funkcjonalnie z Miastem przy wykorzystaniu nowego narzędzia w ramach okresu programowania UE 2014-2020, jakim będą Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT). Przy pomocy tego instrumentu Miasto i 39 samorządów warszawskiego obszaru metropolitalnego tworzących Warszawski Obszar Funkcjonalny (WOF) będą realizować wspólne przedsięwzięcia łączące działania finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu

Społecznego. Projekty realizowane w nowej formule ZIT będą przede wszystkim dotyczyć rozwoju zrównoważonego sprawnego transportu w ramach WOF w szczególności poprzez: rozwój parkingów „Parkuj i Jedź” na terenie WOF, rozwój dróg rowerowych na terenie WOF, rozwój oferty terenów inwestycyjnych WOF, promocję gospodarczą WOF (WOF Expo), E-wycena – kalkulator wartości nieruchomości gruntowych WOF, rozwój Wirtualnego WOF (Virtual WOF), budowę i wdrożenie zintegrowanego systemu wsparcia usług opiekuńczych opartego na narzędziach TIK (technologie innowacyjno-komunikacyjne) na terenie WOF (E-opieka), rozwój opieki nad dziećmi do lat 3 na terenie WOF, rozwój kompetencji kluczowych dzieci i młodzieży WOF, rozwój doradztwa edukacyjno-zawodowego na terenie WOF. Zakłada się, że projekty inwestycyjne planowane do realizacji w ramach ZIT osiągną wartość w latach 2016-2020 łącznie ok. 550,5 mln zł, z tego dofinansowanie na te projekty z budżetu UE w latach 2016-2021 wyniesie – zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową Miasta na lata 2015-2042 - przeszło 385 mln zł. Planuje się, że projekty tzw. miękkie” związane z wydatkami bieżącymi w ramach ZIT zostaną dofinansowane w latach 2016-2021 ze środków UE w kwocie przewyższającej 62 mln zł. Priorytetem dla Miasta będzie też realizacja zadań w ramach programów takich jak:

- rewitalizacja obszaru Pragi,
- program rozwoju edukacji,
- program rozwoju ochrony zdrowia poprzez modernizację działających podmiotów leczniczych i rozwój infrastruktury w tym obszarze,
- program rozwoju budownictwa społecznego,
- program „Dzielnica Wisła”,
- rozwój sieci żłobków,
- zabezpieczenie przeciwpowodziowe.

Długofalowym kierunkiem polityki budżetowej pozostanie stopniowe ograniczanie deficytu budżetowego z realizacją rozłożoną w czasie, tzn. w tempie umożliwiającym maksymalne wykorzystanie środków z budżetu UE na lata 2014-2020.

Zakłada się finansowanie projektów unijnych przy udziale środków zwrotnych w celu maksymalizacji absorpcji funduszy pochodzących z budżetu UE przy respektowaniu ograniczeń wynikających z działania reguł fiskalnych reglamentujących zadłużenie wyrażonych w art. 242 i 243 ustawy o finansach publicznych z planowanym terminem spłaty zobowiązań w okresie objętym Wieloletnią Prognozą Finansową m.st. Warszawy.

Dla utrzymania możliwie wysokiej zdolności kredytowej Miasta w perspektywie do 2020 r., tj. w okresie korzystania ze środków UE, kluczowy będzie poziom generowanych przez Miasto nadwyżek operacyjnych. Wielkość nadwyżki operacyjnej wpływa na możliwości zaciągania zobowiązań zwrotnych oraz na zdolność do finansowania wydatków o charakterze majątkowym. Wysokość nadwyżki operacyjnej jest podstawą do ustalania

nowego wskaźnika zadłużenia, który od 2014 roku jest określany indywidualnie dla każdej jednostki.

Generowania nadwyżek operacyjnych stanowi wyzwanie dla budżetu Warszawy w kontekście relatywnie wysokiego udziału w ramach wydatków bieżących wydatków obligatoryjnych określonych ustawami oraz zawartymi umowami. Pełne finansowanie muszą mieć zapewnione m.in. takie wydatki, jak: wpłata do budżetu państwa na zwiększenie subwencji równoważącej, tj. tzw. „janosikowe”, koszty zakupu usług komunikacji miejskiej, koszty obsługi długu, środki na potencjalne spłaty udzielonych przez Miasto poręczeń i gwarancji.

Wyzwaniem dla polityki budżetowej Miasta pozostaną w najbliższych latach problemy dotyczące:

- odszkodowań reprivatyzacyjnych za przejęte przez państwo grunty, budynki i inne części składowe nieruchomości z mocy dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy (Dz.U. nr 50, poz. 279) w związku z art. 215 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 z późn. zm.), odszkodowania za przejęte grunty pod drogi publiczne przed 1999 r., jak też grunty wydzielone pod drogi na wniosek właścicieli, z tytułu ograniczenia pozbawienia prawa własności nieruchomości ze względu na cele publiczne na podstawie obowiązujących przepisów, w tym w szczególności art. 73 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną i art. 98 ust. 3, art. 128 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami,
- odszkodowań w związku z roszczeniami właścicieli nieruchomości na skutek uchwalenia lub zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w związku z art. 36 ust. 1 pkt. 1, art. 36 ust. 1 pkt. 2, art. 36 ust. 3, 5 i art. 37 ust. 3 i 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (Dz.U. z 2012 r., poz. 647 z późn. zm.).

Skala roszczeń reprivatyzacyjnych – odszkodowawczych – powoduje, że pełne jednorazowe zabezpieczenie roszczeń z tych tytułów przekracza bieżące i prognozowane możliwości budżetowe Miasta. Środki wypłacone przez Miasto z tytułu odszkodowań reprivatyzacyjnych z Dekretu Bieruta w latach 2008-2014 wyniosły łącznie 805 mln zł przy ogólnej kwocie wydatków poniesionych na odszkodowania 1,1 mld zł. Planowane wydatki na te cele w latach 2015-2016 opiewają na łączną kwotę 550 mln zł.

Wsparciem dla Miasta są zapisy ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji podjęte w drodze ustawy z dnia 8 listopada 2013 r. (Dz.U. 2013 r., poz. 1643), zgodnie z którą w latach 2014-2016 ze środków Funduszu Reprivatyzacji może

być udzielona m.st. Warszawie dotacja celowa z przeznaczeniem na dofinansowanie wypłaty odszkodowań z tytułu Dekretu Bieruta, z tym że wysokość udzielonej dotacji w roku budżetowym nie może być wyższa niż 200 mln zł.

Nasilające się ryzyka dla budżetu m.st. Warszawy generują w ostatnich latach również odszkodowania w związku z uchwaleniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Rosnące wydatki na cele odszkodowawcze ograniczają w horyzoncie wieloletnim potencjał rozwojowy m.st. Warszawy.

W 2016 r. będą kontynuowane działania oszczędnościowe i racjonalizujące wydatki bieżące z wykorzystaniem efektu skali poprzez zbiorowe zakupy towarów i usług na potrzeby Urzędu m.st. Warszawy i jednostek organizacyjnych Miasta. Kontynuowane będą wdrożone w poprzednich latach rozwiązania takie jak: wspólne zakupy materiałów biurowych, wspólne ubezpieczenie mienia Warszawy, jak też działanie Warszawskiej Grupy Zakupowej w celu zakupu energii elektrycznej, która w pierwszej edycji tego projektu zakupiła energię elektryczną na lata 2014-2015 na potrzeby 705 jednostek organizacyjnych Miasta oraz podmiotów, dla których Miasto pełni funkcję właściciela oraz organizatora, tj. szkół, przedszkoli, bibliotek, ośrodków pomocy społecznej i innych jednostek.

W 2016 r. będą też kontynuowane i rozwijane mechanizmy zachęt dla mieszkańców do rozliczania podatków w Warszawie z wykorzystaniem udogodnień dotyczących Karty Warszawiaka i Karty Młodego Warszawiaka zakładających też preferencje dla rodzin, w tym dla rodzin wielodzietnych. Dzięki Karcie Warszawiaka i Karcie Młodego Warszawiaka, osoby mieszkające i rozliczające podatek dochodowy PIT w Warszawie mogą korzystać z oferty ulg, zniżek i preferencji w stołecznym transporcie, kulturze, sporcie i rekreacji, oświacie, zdrowiu. Przewidywany jest dalszy rozwój ww. instrumentów w kierunku poszerzania zakresu ulg i zniżek oraz zwiększania liczby jednostek będących partnerami Karty Warszawiaka i Karty Młodego Warszawiaka.

W 2016 r. planuje się kontynuowanie wykorzystywania nowych rozwiązań w obszarze aktywności obywatelskiej mieszkańców Warszawy mając na celu włączenie społeczności lokalnych w proces współdecydowania o sprawach Miasta przy wykorzystaniu doświadczeń i wzorców z kraju i ze świata. Działania Miasta w tym kierunku sprzyjają wzmacnianiu potencjału rozwojowego Warszawy poprzez budowanie kapitału społecznego i wspólnot lokalnych.

W 2016 r. i w latach następnych ważne będzie także poszukiwanie i wykorzystywanie alternatywnych mechanizmów realizacji zadań publicznych, jak np. partnerstwo publiczno – prywatne czy koncesje z ograniczonym udziałem środków budżetowych, zwłaszcza wobec możliwości skorzystania z dofinansowania z funduszy UE w ramach perspektywy finansowej 2014-2020 i tworzenia tzw. hybrydowych modeli partnerstwa publiczno-prywatnego polegających na jednoczesnym wykorzystaniu:

środków z funduszy pozyskanych przez jednostkę samorządową i kapitału prywatnego oraz ewentualnie krajowych środków publicznych poprzez udział środków własnych samorządu.

Kontynuowane będą dotychczasowe inicjatywy sprzyjające efektywności zarządzania i wydatkowania środków publicznych oraz przejrzystości finansów Miasta poprzez wykorzystywanie nowoczesnych narzędzi zarządzania, tj. budżetowania zadaniowego, wzmocnienia kontroli zarządczej i audytu wewnętrznego. Zakłada się rozwój budżetowania zadaniowego, w tym w szczególności z wykorzystaniem w szerszym niż dotychczas zakresie mierników oceny efektów działalności stanowiących zobiektywizowane narzędzia pomiaru stopnia realizacji celów zadań w celu lepszego porównania uzyskanych wyników w czasie, jak też dokonania porównań między jednostkami organizacyjnymi Miasta. Ważnym instrumentem w aspekcie kreowania i realizacji polityki rozwoju Miasta pozostanie Wieloletnia Prognoza Finansowa jako podstawa formalno-prawna i ekonomiczno-finansowa do zaciągania zobowiązań długoterminowych.

6. ZAŁOŻENIA W ZAKRESIE PLANOWANIA DOCHODÓW MIASTA

Ustalenie projektowanych kwot dochodów budżetowych na rok 2016 i na lata następne nastąpi w oparciu o:

- prognozy podstawowych wskaźników makroekonomicznych,
- przewidywane wykonanie dochodów budżetowych w roku 2015,
- przewidywane skutki dla dochodów Miasta w 2016 r. i w latach następnych ryzyk w otoczeniu makroekonomicznym,
- wprowadzone i planowane zmiany systemowe w podatkach,
- przepisy podatkowe i prognozowane stawki podatków i opłat lokalnych,
- informacje uzyskane z Ministerstwa Finansów i Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego o przyznanych Miastu kwotach subwencji i dotacji oraz prognozowanych wpływach z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych,
- informacje urzędów skarbowych na temat przewidywanych dochodów z tytułu udziału w podatku od osób prawnych i z innych podatków realizowanych za pośrednictwem tych urzędów,
- dostępne dokumenty rządowe, w tym w szczególności zaktualizowany Wieloletni Plan Finansowy Państwa na lata 2015-2018 (z kwietnia br.) i stanowiący integralną część tego Planu Program Konwergencji – Aktualizacja 2015 (z kwietnia br.), Założenia do projektu budżetu państwa na 2016 r. (przyjęte w czerwcu br.).

Poziom i wydajność głównych źródeł dochodów budżetowych, w tym w szczególności z udziałów w podatkach dochodowych, podatków pobieranych przez urzędy skarbowe, w tym głównie z podatku od czynności cywilno-prawnych, są niezależne od działań Miasta przy silnym zdeterminowaniu stanem koniunktury gospodarczej oraz polityką podatkową państwa.

Pomimo obserwowanych zjawisk deflacyjnych podejmowane będą starania by kwota dochodów bieżących określona na 2016 r. była zbliżona do planowanej na 2015 r. Potencjalne źródła zwiększenia tych dochodów stanowią m.in. dochody z udziału w podatkach dochodowych wspólnych z budżetem państwa. Zakłada się, że dochody majątkowe na 2016 r. będą istotnie niższe niż wpływy uwzględnione z tego tytułu w planie na 2015 r. na skutek niższych w stosunku do tegorocznego planu dochodów ze sprzedaży mienia (w planie tych dochodów na 2015 r. ujęto zakładane wpływy ze sprzedaży nieruchomości przy ul. Emilii Plater w kwocie 400 mln zł przy równoczesnym utworzeniu po stronie wydatków budżetu rezerwy celowej w tej samej wysokości) i dochodów z UE tytułem refundacji wydatków poniesionych przez Miasto w związku z realizacją projektów współfinansowanych z budżetu UE. Niższy poziom planowanych na przyszły rok dotacji unijnych spowodowany będzie ostatecznym rozliczeniem do końca br. większości projektów finansowanych w ramach poprzedniego okresu programowania UE na lata 2007 – 2013. W 2016 r. planuje się pozyskać pierwsze transze dofinansowania ze środków UE w ramach nowego okresu programowania UE 2014-2020 w związku z realizacją projektów w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

6.1. Dochody bieżące

Dochody Miasta z tytułu udziału w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa należą do grupy dochodów najbardziej wrażliwych na zmiany w koniunkturze gospodarczej, a jednocześnie stanowią według planu na 2015 r. przeszło 33% dochodów Miasta ogółem i ponad 42% dochodów własnych.

Dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych przekazywane są m.st. Warszawie za pośrednictwem budżetu państwa i pozyskiwane są od podatników faktycznie zamieszkałych na terenie m.st. Warszawy (rozliczających się w warszawskich urzędach skarbowych) osiągających dochód z tytułu wynagrodzenia na podstawie umów o pracę oraz umów cywilno-prawnych i rozliczających się na zasadach ogólnych, tj. według skali podatkowej ze stawkami podatkowymi 18% i 32% oraz od podatników prowadzących działalność gospodarczą i rozliczających się według jednolitej stawki 19%. Kwotę udziału Miasta w ogólnych wpływach z PIT na dany rok budżetowy ustala się przy uwzględnieniu:

- wskaźnika udziału dla wszystkich gmin i powiatów w kraju w planowanych ogólnych wpływach z PIT, przy czym wskaźnik w części gminnej podlega corocznie korektom „w górę” w związku ze zmianami liczby pensjonariuszy domów opieki społecznej (wskaźnik ten docelowo wynosi 39,34%, a w 2015 r. – 37,67%), natomiast wskaźnik ten w części powiatowej jest stały i wynosi 10,25%,
- wskaźnika udziału podatku należnego odprowadzonego przez podatników zamieszkałych na terenie m.st. Warszawy w podatku należnym dla kraju na podstawie rozliczenia rocznego tego podatku za dwa lata wstecz w stosunku do roku budżetowego, na który planowane są dochody z udziału w PIT (kwota dochodów Miasta z PIT na 2016 r. będzie ustalona na podstawie danych dotyczących rozliczenia rocznego podatku za 2014 r.). Na 2015 r. wskaźnik ten wynosi 11,61%.

Na etapie planowania Ministerstwo Finansów ustala corocznie prognozę dochodów z tytułu udziału w PIT dla jednostek samorządowych, w tym dla Miasta, na dany rok budżetowy, przy czym nie ma ona charakteru wiążącego, a tylko szacunkowy.

Prognozę dochodów z tytułu udziału w podatku od osób fizycznych determinują następujące elementy:

- dynamika funduszu wynagrodzeń od podatników rozliczających się wg skali określona poprzez:
 - realny wzrost przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej
 - nominalny wzrost przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej
 - wzrost przeciętnego zatrudnienia w gospodarce narodowej
 - wzrost świadczeń społecznych, w tym emerytur i rent – zgodnie z zasadniczą formułą waloryzacji, tj. inflacja średnioroczna + 20% realnego wzrostu wynagrodzeń w gospodarce narodowej,
- dynamika dochodów z PIT od podatników prowadzących działalność gospodarczą i rozliczających się wg jednolitej stawki 19%, na którą pozytywny wpływ może mieć zakładana poprawa wskaźników obrazujących otoczenie makroekonomiczne działania Miasta,

Prognoza dochodów m.st. Warszawy z udziału w PIT na 2016 r. wynika z przyjęcia następujących założeń:

- wzrost ogólnych wpływów z PIT sektora finansów publicznych stanowiących podstawę kalkulacji dochodów z tytułu udziału w PIT dla jednostek samorządu terytorialnego w stosunku do przewidywanego wykonania tych dochodów na koniec bieżącego roku wynikający z przyjętej dynamiki wskaźników makroekonomicznych kształtujących dochody z PIT wg prognoz Ministerstwa Finansów,
- stopniowa poprawa wyników w zakresie dochodów z podatku PIT od podatników prowadzących działalność gospodarczą i rozliczających się wg jednolitej stawki 19%

poprzez przyspieszenie dynamiki tych dochodów w efekcie stopniowej poprawy koniunktury i wzrostu aktywności gospodarczej podmiotów,

- przewidywany niewielki spadek wskaźnika udziału podatku należnego odprowadzonego od podatników zamieszkałych na terenie m.st. Warszawy w podatku należnym dla kraju wynikający z rozliczenia podatku za 2014 r., tj. z 11,61% w 2015 r. do 11,49% w 2016 r. wg ostrożnego szacunku, co będzie skutkiem nieco niższej dynamiki podatku należnego odprowadzanego od podatników rozliczających się w Warszawie w stosunku do porównywalnej dynamiki w skali kraju,
- przewidywany niewielki wzrost – podobnie jak w latach poprzednich - wskaźnika udziału dla wszystkich gmin w kraju w planowanych ogólnych wpływach z PIT , tj. z 37,67% w 2015 r. do 37,80% w 2016 r. w związku ze zmianami liczby pensjonariuszy domów opieki społecznej wg stanu na 30.06.br., w części powiatowej przyjmuje się udział na dotychczasowym poziomie – 10,25%,
- ewentualne zmiany w zakresie systemu podatkowego dotyczące parametrów podatkowych mogą wpłynąć na poziom faktycznie otrzymywanych dochodów z tego tytułu w zależności od charakteru, skali i zakresu oraz terminu zmian.

Dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych przekazywane są przez urzędy skarbowe i pozyskiwane są od podmiotów – osób prawnych - prowadzących działalność gospodarczą w różnych formach organizacyjno-prawnych (w szczególności w formie: spółek kapitałowych, m.in. z ograniczoną odpowiedzialnością, spółek akcyjnych, spółdzielni, fundacji, jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, z wyjątkiem spółek niemających osobowości prawne, podatkowych grup kapitałowych) i rozliczających się w formie podatku CIT posiadających siedzibę na obszarze m.st. Warszawy, jak też z zakładów (oddziałów) tych podmiotów położonych na obszarze innej jednostki samorządu terytorialnego proporcjonalnie do liczby zatrudnionych w nich osób na podstawie umowy o pracę. Wysokość udziału we wpływach z CIT jest stała i wynosi w części gminnej – 6,71%, a w części powiatowej – 1,40%, tj. łącznie udział dla Miasta wynosi 8,11%. Wpływy z udziału w tym podatku są przekazywane na rachunek budżetu Miasta przez urzędy skarbowe na podstawie zaliczek wnoszonych przez podmioty w cyklach miesięcznych lub kwartalnych na podstawie bieżących wyników firm lub też w formie uproszczonej, tj. proporcjonalnie do wysokości podatku należnego odprowadzonego za dwa lata wstecz w stosunku do danego roku budżetowego.

Dochody z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych należą do najbardziej wrażliwych na wahania koniunktury. Najważniejsze czynniki oddziałujące na poziom dochodów z CIT:

- bieżąca sytuacja finansowa przedsiębiorstw, zwłaszcza poziom rentowności i generowany zysk brutto,
- wyniki przedsiębiorstw pod kątem zyskowności w poprzednich latach w odniesieniu do stosunkowo dużej grupy podatników, którzy wybierają uproszczoną formę opodatkowania,
- procykliczność systemu podatkowego, co przejawia się w tym, że silne spowolnienie odbija się stosunkowo szybko na dochodach z tego podatku, a przyspieszenie działa z pewnym opóźnieniem dodatkowo jako skutek algorytmów wykorzystywanych do kalkulacji należnych udziałów jednostek samorządowych w ogólnych wpływach z tego podatku, które opierają się na danych historycznych sprzed dwóch lat; powyższe oznacza, że w okresie ożywienia elastyczność wpływów z CIT względem wzrostu gospodarczego kształtuje się znacznie powyżej 1, podczas gdy w okresie spowolnienia może być nawet ujemna,
- elementy systemu podatkowego, w tym w szczególności możliwość opłacania przez przedsiębiorców bieżących zaliczek na podstawie podatku należnego za ostatni rozliczony rok, jak też możliwość odliczania strat przez 5 kolejnych lat po ich poniesieniu, przy czym w jednym roku przedsiębiorcy mogą odliczyć do 50% tych strat.

Powyższe elementy w zasadniczy sposób wpłynęły na utrzymujący się w kolejnych latach począwszy od 2009 r. głęboki spadek dochodów Miasta z udziału w CIT względem roku 2008, tj. przed spowolnieniem, przy dodatnich wskaźnikach wzrostu gospodarczego w analizowanym okresie. Poziom dochodów z CIT w ujęciu nominalnym na koniec 2014 r. był niższy od wykonania tych dochodów na koniec 2008 r. o 35%, tj. o 287 mln zł. Powyższe oznacza jeszcze głębszy spadek tych dochodów w wyrażeniu realnym, tj. po uwzględnieniu skumulowanego wskaźnika inflacji za lata 2009-2014, tj. o 51%. Dynamika zmian dochodów z CIT w ujęciu rocznym w tym okresie była zróżnicowana. Spadek tych dochodów w 2009 r. w stosunku do ich poziomu wyjściowego z 2008 r. wyniósł ponad 14%, natomiast rok 2010 r. charakteryzował się głębszym spadkiem tych dochodów, który wyniósł r/r 23%. Po przejściowej poprawie wyników w 2011 r. lata 2012 i 2013 przyniosły kolejne obniżenie dochodów z CIT w stosunku rocznym – o ok. 8% w 2012 r. i o ok. 13% w 2013 r. W 2014 r. wraz z przyspieszeniem tempa wzrostu gospodarczego do 3,4%, tj. przeszło dwukrotnie wobec roku poprzedniego, wzrosła dynamika dochodów z CIT r/r do 12% jednak dochody w wartościach bezwzględnych nadal są znacząco niższe od ich poziomu z 2008 r. Dochody z udziału w podatku CIT za pierwsze pięć miesięcy br. obejmujące częściowo dochody z tytułu rozliczenia podatku za 2014 r. (dopłaty do podatku należnego za 2014 r.) są o niespełna 22% wyższe od uzyskanych w tym samym czasie ub.r., przy czym brak jest jeszcze pełnych skutków rozliczenia tego podatku za 2014 r. (zwroty nadpłaconego podatku na rzecz podatników nastąpią do końca czerwca br.), a końcowe saldo rozliczenia podatku za rok poprzedni w znacznym stopniu rzutować

będzie na roczne dochody z CIT. Przy założeniu utrzymania wpływów z CIT w kolejnych miesiącach br. co najmniej na poziomie z roku ubiegłego dochody roczne z CIT mogą być wyższe od planowanych. Na zasadność przyjęcia takiego założenia wskazuje poprawa otoczenia makroekonomicznego działania firm w br., fakt zmniejszania się z roku na rok odpisów podatkowych z powodu strat z lat ubiegłych, jak też obniżenie się kosztów działalności firm w wyniku m.in. spadku cen paliw, co w dużym stopniu niweluje spadek przychodów firm wynikający z ujemnej inflacji.

Prognozowana stała umiarkowana poprawa dynamiki wzrostu gospodarczego w najbliższych latach powinna przełożyć się na stopniowe przyspieszenie wzrostu wpływów z CIT w 2016 r. i w latach następnych w efekcie stopniowej poprawy warunków makroekonomicznych funkcjonowania firm, jak też dzięki obniżaniu się corocznie (przez pięć kolejnych lat) kwot rozliczanych strat, które były generowane w okresie spowolnienia. Dodatkowo efekt zwiększający dochody z udziału w CIT mają też zmiany systemowe wprowadzone w poprzednich latach w tym podatku, w tym opodatkowanie spółek komandytowo-akcyjnych od 2014 r., czy od 2015 r. spółek komandytowych oraz wyłączenie prawa do korzystania ze zwolnienia od podatku CIT wypłat dywidend i innych dochodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych podlegających odliczeniu w spółce wypłacającej.

Prognozę dochodów z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób prawnych posiadających siedzibę na obszarze m.st. Warszawy na 2016 r. określa się przy uwzględnieniu wzrostu tych dochodów wobec wykonania w br. na poziomie 5%-7%, tj. przy wykorzystaniu wskaźników makroekonomicznych, w tym na podstawie realnej dynamiki Produktu Krajowego Brutto oraz wskaźnika wzrostu cen i usług konsumpcyjnych i inwestycyjnych. Określając prognozę dochodów z CIT na 2016 r. wzięto też pod uwagę wyróżnione dwa czynniki oddziałujące na wysokość uzyskiwanych wpływów z CIT, które stanowią: prognozowane ogólne dochody z CIT dla kraju i udział m.st. Warszawy w ogólnych wpływach z CIT, który wyniósł na koniec 2014 r. niespełna 1,8% i na zbliżonym poziomie utrzymywał się w pierwszych pięciu miesiącach br.

Dochody z podatku od czynności cywilno-prawnych pobierane są przez urzędy skarbowe od osób fizycznych i prawnych od niektórych czynności występujących w obrocie gospodarczym wymienionych w art. 1 ustawy o podatku od czynności cywilno-prawnych z 9 września 2000 r. (m.in. od umów sprzedaży oraz zamiany rzeczy i praw majątkowych, umowy pożyczki, ustanowienia hipoteki, umowy dożywocia, ustanowienia odpłatnego użytkowania, umowy spółki i ich zmiany, inne czynności). Stawki tego podatku są określone odrębnie dla każdej czynności zgodnie z art. 7 ww. ustawy.

Dochody z podatku od czynności cywilno – prawnych wykazują znaczącą zależność od zmian w koniunkturze.

Wpływy z tego podatku są uzależnione od ilości i wartości transakcji podlegających temu podatkowi, zawieranych w szczególności na rynku obrotu nieruchomościami, w tym na wtórnym rynku mieszkaniowym. Począwszy od 2009 r. utrzymuje się obniżony poziom tych dochodów w stosunku do uzyskiwanych w okresie sprzed spowolnienia, tj. w latach 2007-2008. Na koniec 2014 r. dochody te w ujęciu nominalnym wykazywały spadek o 154 mln zł, tj. o 30% względem roku 2008, a w ujęciu realnym, tj. po korekcie o wskaźnik skumulowanej inflacji za okres 2008-2014, spadek ten był duży głębszy i wyniósł ok. 46%, tj. 234 mln zł. Osłabienie dochodów z PCC, o którym mowa, było skutkiem spowolnienia w gospodarce, spadku wartości zbywanych nieruchomości, co ma odzwierciedlenie w zmniejszonej aktywności transakcyjnej podmiotów. Czynnikiem istotnie zmniejszającym dynamikę tych dochodów były też zmiany systemowe polegające na wyłączeniu od 2009 r. z opodatkowania PCC umów spółek i ich zmian związanych z łączeniem lub przekształceniem. Na poziom dochodów rocznych z PCC w latach 2011-2014 istotny negatywny wpływ miały też zwroty dokonane przez urzędy skarbowe w IV kw. 2011 r. i w 2012 r. na rzecz podatników będących osobami prawnymi w związku z nienależnie pobranym podatkiem PCC od umowy pożyczki udzielonej wspólnikom spółki, o czym przesądził wyrok Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości z 16 czerwca 2011 r. Powyższe skutkowało powstaniem zobowiązań Miasta wobec urzędów skarbowych rozliczanych w latach 2013-2014 poprzez potrącanie z bieżących dochodów z PCC nienależnie przekazanych Miastu przez urzędy skarbowe wpływów z PCC w poprzednich latach.

Bieżące wyniki w realizacji rocznego planu dochodów z PCC za okres pierwszych pięć miesięcy br. są słabsze o ok. 18%, tj. o 27 mln zł od wpływów zrealizowanych w tym samym czasie ub.r., głównie na skutek niższych niż w analogicznym okresie ubiegłego roku dochodów pozyskanych od podatników stanowiących osoby prawne. Stopień realizacji rocznego planu tych dochodów jest niższy od wynikającego ze wskaźnika upływu czasu za okres analizowany.

Istotny wpływ na dynamikę dochodów z PCC w kolejnych miesiącach br. będą mieć czynniki zewnętrzne, w tym makroekonomiczne, takie jak dynamika wzrostu gospodarczego, dynamika wynagrodzeń, sytuacja na rynku pracy, dostępność kredytów, które to czynniki oddziałują na koniunkturę na rynku obrotu nieruchomościami, w tym na rynku mieszkaniowym. W ocenie analityków czynnikiem ograniczającym popyt i jednocześnie hamującym wzrost cen mieszkań na rynku wtórnym jest wskaźnik bezrobocia przy zarysowanej od początku br. tendencji do jego zmniejszania się. Z drugiej strony poprawa dynamiki wynagrodzeń realnych w związku z utrzymywaniem się procesów deflacyjnych w gospodarce od lipca ub.r., a co za tym idzie wzrost dochodów do dyspozycji gospodarstw domowych, jak też rosnąca zdolność kredytowa klientów jako skutek cięć stóp procentowych i obniżenia się stóp kredytów hipotecznych przy rosnących marżach tych kredytów mogą zwiększać skłonność do zakupu mieszkań. W tym kierunku może też działać wprowadzony w sektorze bankowym w drodze aktualizacji tzw. Rekomendacji S

wymóg zwiększenia od stycznia br. z 5% do 10%, a od 2017 r. do 20% wkładu własnego przy zakupie mieszkania z udziałem kredytu.

W 2016 r. i w następnych latach zakłada się powolną odbudowę wpływów z podatku PCC przy czym poziom nominalnych dochodów z tego źródła z okresu przed spowolnieniem, tj. z okresu boomu na rynku nieruchomości, w warunkach dostępnych prognoz makroekonomicznych będzie trudny do osiągnięcia w perspektywie najbliższych lat, a nawet w horyzoncie wieloletnim.

Ostrożna prognoza tych dochodów na najbliższe lata zakłada utrzymanie wpływów z PCC na stabilnym poziomie odpowiadającym założeniom planu na br.

Możliwe przyspieszenie dynamiki tych dochodów w następnych latach będzie determinowane głównie tempem poprawy ogólnej koniunktury w gospodarce i w ślad za tym zwiększeniem aktywności transakcyjnej podmiotów, w tym na rynku nieruchomości.

Dotacje celowe otrzymywane z budżetu państwa planuje się przy założeniu utrzymania ich nominalnego poziomu wynikającego z planu na 2015 r. Możliwe są zmiany – wzorem br. – poziomu planowanej na 2016 r. w ramach Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta na lata 2015-2042 dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych w zakresie wychowania przedszkolnego w celu m.in. zrekompensowania utraconych przez gminę dochodów na skutek wprowadzonego od września 2013 r. ograniczenia do maksymalnej wysokości 1 zł opłaty ponoszonej przez rodziców w drodze ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw. Przy ustalonej w ustawie globalnej kwocie dotacji dla wszystkich gmin w kraju i zmianach faktycznej liczby dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego na obszarze danej gminy niż przyjęta do planowania tej dotacji (na podstawie danych systemu informacji oświatowej wg stanu na 30 września roku poprzedzającego rok udzielenia dotacji) dotacja przewidziana w danym roku budżetowym dla określonej gminy również ulega zmianom.

W przypadku subwencji ogólnej, w tym oświatowej, zakłada się lekki wzrost nominalny tych dochodów wobec planowanych na 2015 r., co będzie pochodną zwiększenia globalnej wielkości części oświatowej subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego w 2016 r. Obowiązujące przepisy gwarantują utrzymanie co najmniej nominalnego poziomu środków tytułem subwencji oświatowej w skali kraju z 2015 r.

W zakresie **podatku od nieruchomości** nie zakłada się wzrostu stawek podatkowych.

Zakładany nieznaczny wzrost dochodów ogółem z tego tytułu w 2016 r. będzie pochodną:

- poszerzania bazy podatkowej poprzez zwiększenie powierzchni do opodatkowania w związku z oddawaniem nowych mieszkań do użytkowania i wydawaniem

pozwoleń na budowę na realizację nowych inwestycji na rynku mieszkaniowym, jak też poprzez zwiększenie wartości budowli,

- utrzymywanie na wysokim poziomie ściągalności należności podatkowych m.in. poprzez podejmowanie czynności w celu windykacji zaległości podatkowych.

Prognozę **dochodów z podatku od środków transportowych na 2016 r.** ustalono w oparciu o przewidywane wykonanie tych dochodów w 2015 roku oraz prognozę zmiany w bazie podatkowej przy założeniu utrzymania stawek podatku na poziomie niższym niż ustawowe stawki maksymalne.

Dochody z gospodarowania mieniem m.st. Warszawy obejmują w szczególności wpływy z najmu i dzierżawy mienia, opłaty za zarząd, użytkowanie wieczyste nieruchomości, dywidendę od spółek.

Przewiduje się, że w 2016 r. dochody z tytułu najmu i dzierżawy pozostaną na poziomie zbliżonym do planowanego na 2015 r.

Poziom planowanych na 2016 r. dochodów z opłat rocznych i z pierwszej opłaty z tytułu użytkowania wieczystego wynika z zawartych przez Miasto w latach poprzednich i planowanych do podpisania w 2016 r. nowych umów cywilno-prawnych w formie aktów notarialnych o oddanie w wieczyste użytkowanie gruntów, przy uwzględnieniu zakładanego wskaźnika ściągalności należności budżetowych z tego tytułu na podstawie danych historycznych. Uwzględnia się też skutki finansowe dla dochodów z tego źródła na 2016 r. wynikające z podjętych decyzji w sprawie rozłożenia na raty, odroczenia terminu zapłaty, umorzenia opłat rocznych i pierwszej opłaty za użytkowanie wieczyste. Wpływ na obniżenie dynamiki dochodów z tytułu opłat za użytkowanie wieczyste nieruchomości w 2015 r. i w latach następnych mają obowiązujące od 9 października 2011 r. zasady aktualizacji opłat rocznych za użytkowanie wieczyste w związku z wejściem w życie nowelizacji z dnia 28 lipca 2011 r. wprowadzającej zmiany do ustawy o gospodarce nieruchomościami, zgodnie z którymi wydłużył się – z 1 roku do 3 lat - minimalny okres, jaki musi upłynąć do dokonania aktualizacji wysokości opłaty.

6.2. Dochody majątkowe

6.2.1. Środki na dofinansowanie projektów realizowanych w ramach programów UE

Skuteczne pozyskiwanie przez Miasto środków z UE i z innych źródeł zewnętrznych tytułem dofinansowania projektów inwestycyjnych pozwoliło na znaczące zwiększenie dynamiki dochodów ogółem w warunkach utrzymywania się obniżonych możliwości dochodowych Miasta na skutek spowolnienia w gospodarce i działania systemowych reguł fiskalnych w ostatnich latach.

Mając na uwadze zasady rozliczenia projektów współfinansowanych ze środków UE w ramach perspektywy finansowej UE 2007-2013, wszystkie przedsięwzięcia realizowane przez Miasto w ramach tych środków powinny być zakończone i rozliczone do końca 2015 r. - zgodnie z regułą przyjętą w budżecie UE dla zarządzania finansowymi środkami z programów operacyjnych n + 2. W związku z podpisaniem 31.12.2014 r. aneksu do umowy o dofinansowanie ze środków UE budowy centralnego odcinka metra II linia wraz z zakupem taboru realizacja tego zadania została przedłużona do końca br., co w konsekwencji wpłynie na rozliczenie płatności końcowej tego projektu w 2016 r.

Łączne dochody pozyskane przez Miasto z budżetu UE i z innych źródeł zewnętrznych tytułem dofinansowania projektów inwestycyjnych w ramach poprzedniej perspektywy finansowej UE 2007-2013 wyniosły w latach 2008-2014 5 mld 150 mln zł. Natomiast dla nowego okresu programowania UE planowane jest do pozyskania 3 mld 804 mln zł. Głównym źródłem współfinansowania projektów inwestycyjnych był Fundusz Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (dofinansowanie metra warszawskiego II linia - budowa odcinka centralnego wraz z zakupem taboru, budowa trasy Mostu Północnego). Dodatkowe źródła współfinansowania z UE projektów inwestycyjnych stanowiły w szczególności: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego, środki w ramach Instrumentu Finansowego na rzecz środowiska (Life+), środki w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Norweskiego Mechanizmu Finansowego, z Europejskiego Funduszu Społecznego dofinansowane były projekty tzw. „miękkie”.

Zakłada się, że dochody majątkowe w 2016 r. z tytułu realizacji projektów współfinansowanych ze środków UE w ramach nowego okresu programowania 2014-2020 wyniosą ok. 50 - 80 mln zł i w zasadniczej części będą to środki związane z projektami planowanymi do realizacji przez Warszawę wspólnie z innymi samorządami w ramach nowego instrumentu jakim są Zintegrowane Inwestycje Terytorialne. Źródłem ich finansowania jest Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i Europejski Fundusz Społeczny w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014-2020. Przewiduje się uruchomienie w IV kw. br. procedury naboru wniosków w sprawie realizacji tych projektów w ramach postępowań konkursowych. Pozostałe dochody tytułem spodziewanego dofinansowania ze środków europejskich będą związane z realizacją projektów takich jak: „Ochrona siedlisk kluczowych gatunków ptaków Doliny Środkowej Wisły w warunkach intensywnej presji aglomeracji warszawskiej” przy dofinansowaniu z Instrumentu Finansowego na rzecz środowiska (LIFE+), „Utworzenie Centrum Komunikacji z mieszkańcami”, „Kalejdoskop Kultury” współfinansowane z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2014, „Modernizacja, konserwacja oraz digitalizacja obiektów zabytkowych siedziby głównej Muzeum Warszawy przy Rynku Starego Miasta w Warszawie” współfinansowana w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

6.2.2. Inne dochody majątkowe

Dochody ze sprzedaży mienia są determinowane stanem koniunktury w gospodarce, w tym przede wszystkim na rynku obrotu nieruchomościami. Obniżone tempo wzrostu gospodarczego w ostatnich latach wpłynęło negatywnie na sytuację na warszawskim rynku nieruchomości. Począwszy od 2009 r. w okresie spowolnienia gospodarczego obserwowany jest silny spadek aktywności transakcyjnej na warszawskim rynku obrotu nieruchomościami, co przekłada się negatywnie na poziom dochodów Miasta pozyskiwanych z tego tytułu. Pomimo, że gospodarka znajduje się w trendzie wznoszącym - brak jest zdecydowanych oznak koniunktury na rynku obrotu nieruchomościami. Zakładana stopniowa poprawa sytuacji makroekonomicznej w horyzoncie 2015-2018 powinna przełożyć się na poprawę sytuacji na rynku obrotu nieruchomościami, jednak prognozy w tym zakresie obarczone są elementem niepewności.

Miasto będzie nadal prowadziło racjonalną politykę w zakresie gospodarowania majątkiem komunalnym, w tym w zakresie zbywania nieruchomości miejskich, uwzględniając przy wyborze formy wykorzystania majątku kalkulację ekonomiczną oraz długofalowe potrzeby Miasta. Trwają prace nad opracowaniem uchwały Rady m.st. Warszawy regulującej zasady obrotu lokalami mieszkalnymi z zasobu komunalnego m.st. Warszawy, w tym udzielanie bonifikat w sprzedaży bezprzetargowej.

Zmiany w przepisach regulujących **przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości** polegające na utrzymaniu możliwości wnoszenia przez zainteresowane osoby wniosków o przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności, na likwidacji niektórych bonifikat, a w szczególności zmiany wprowadzone w drodze ustawy z 28 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz niektórych innych ustaw, która wprowadziła rozszerzenie katalogu podmiotów uprawnionych do ubiegania się o przekształcenie, zwłaszcza dopuszczenie osób prawnych do przekształceń - przełożyły się na istotne zwiększenie poziomu dochodów z tego źródła w ostatnich latach. Przewiduje się utrzymanie wpływów w następnych latach co najmniej na poziomie porównywalnym z ostatnimi latami. Ograniczenia wynikające z działania reguły fiskalnej reglamentującej zadłużenie z art. 243 ustawy o finansach publicznych ściśle wiążą wysokość dopuszczalnego maksymalnego limitu wydatków na obsługę zadłużenia z poziomem nadwyżki operacyjnej powiększonej o dochody ze sprzedaży mienia. Dochody z przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności choć stanowią dochody majątkowe, to nie są zaliczane na potrzeby obliczania zdolności kredytowej do dochodów ze sprzedaży majątku komunalnego. Dla ochrony bieżącej nadwyżki operacyjnej dalej będzie obowiązywać wprowadzona w ub. r. zasada, że w roku budżetowym, w którym zostały pozyskane dochody z przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności plan dochodów zwiększa się o pełną kwotę z tytułu jednorazowych dochodów z ww. tytułu, natomiast plan wydatków ulega tylko częściowemu zwiększeniu: jako iloraz kwoty zwiększenia dochodów i przyjętego okresu

rozliczeniowego, który standardowo określono jako cykl 20-letni zgodnie z wzorem K/20. Jednocześnie zmniejsza się plan środków wyrównawczych dla dzielnicy, na terenie której dokonano tego przekształcenia na dany rok.

7. ZAŁOŻENIA W ZAKRESIE PLANOWANIA WYDATKÓW MIASTA

Wydatki Miasta na 2016 r. prognozowane są w warunkach utrzymywania się ograniczonych możliwości budżetowych w aspekcie finansowym, jak też w związku z konsekwentnie realizowanymi długofalowymi celami strategicznymi Miasta, w tym z programem ograniczania deficytu budżetowego i długu przy finansowaniu wydatków „sztywnych” takich jak wpłata do budżetu państwa („janosikowe”), kosztów obsługi długu, potencjalnych kwot spłat udzielonych przez Miasto poręczeń w latach poprzednich oraz zobowiązań wynikających z długofalowych umów na zakup usług komunikacji miejskiej.

Racjonalizacja wydatków bieżących pozwoli na optymalizowanie środków finansowych przeznaczonych na rozwój w warunkach stopniowej redukcji deficytu budżetowego w horyzoncie prognozy do 2020 r. Przewiduje się, że w wyniku kontynuowanych działań efektywnościowych i racjonalizujących wydatki bieżące Miasta w 2016 r. pozostaną ograniczone w stosunku do poziomu planowanego w roku bieżącym przy pełnym zabezpieczeniu finansowym wydatków na tzw. „janosikowe” oraz komunikację publiczną. Przewiduje się częściowe podniesienie limitów środków na wydatki bieżące dla dysponentów w stosunku do kwot ujętych w aktualnej edycji Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta na lata 2015-2042 wg stanu aktualnego.

7.1. Założenia dotyczące wydatków bieżących

Potrzeba zagwarantowania w budżecie Miasta środków na realizację projektów rozwojowych, które będą realizowane przy wsparciu ze środków UE w ramach nowego okresu programowania na lata 2014-2020 w warunkach stopniowej redukcji deficytu budżetowego wymagać będą utrzymania stałej kontroli wydatków bieżących, w tym powiązania ich ze wzrostem dochodów bieżących z uwagi na reguły ostrożnościowe w ustawie o finansach publicznych wyrażone w art. 242 i 243.

Priorytetem w zakresie planowania wydatków bieżących będzie zapewnienie prawidłowego funkcjonowania obiektów i urządzeń miejskiej infrastruktury technicznej i społecznej oraz zaspokojenie bieżących potrzeb finansowanych w obszarze wydatków elastycznych na poziomie adekwatnym do możliwości budżetowych Miasta w związku z realizacją zadań Miasta jako gminy i powiatu, w tym zadań powierzonych do realizacji dzielnicom przy uwzględnieniu zwiększenia ich kompetencji w warunkach stałej racjonalizacji wydatków bieżących.

Wydatki bieżące na 2016 r. zdeterminowane będą:

- wydatkami z tytułu obligatoryjnej wpłaty do budżetu państwa z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin i powiatów („janosikowe”), przy czym trwające aktualnie w Ministerstwie Finansów prace nad przedstawieniem propozycji nowego mechanizmu naliczania wpłat tytułem „janosikowego” w odniesieniu do wszystkich trzech szczebli samorządu terytorialnego w związku z Postanowieniem Sygnalizacyjnym Trybunału Konstytucyjnego z 26 lutego 2013 r. oraz wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 4 marca 2014 r. tworzą szansę na zmianę dotychczasowej formuły wyliczania „janosikowego”,
- wydatkami z tytułu obsługi długu w związku z zaciągniętymi w poprzednich latach długoterminowymi zobowiązaniami z tytułu kredytów i pożyczek oraz wyemitowanych papierów wartościowych, jak też potencjalnych spłat z tytułu udzielonych przez Miasto poręczeń i gwarancji,
- wydatkami tytułem odszkodowań za nieruchomości warszawskie przejęte w latach poprzednich, w tym wynikające z dekretu z dnia 26 października 1945 r. w związku z art. 215 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, odszkodowaniami za nieruchomości przejęte pod drogi publiczne przed 1999 r. na podstawie art. 73 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną oraz na podstawie art. 98 ustawy o gospodarce nieruchomościami, odszkodowaniami w związku z roszczeniami właścicieli nieruchomości na skutek uchwalenia lub zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w związku z art.36 ust. 1 pkt. 1, art. 36 ust.1 pkt. 2, art. 36 ust. 3,5 i art. 37 ust. 3 i 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. ,
- wydatkami stanowiącymi przedsięwzięcia wieloletnie, które zostały uwzględnione w Wieloletniej Prognozie Finansowej m.st. Warszawy na lata 2015-2042 w części dotyczącej 2016 r. przy przyjęciu w ub.r. znaczącego rozszerzenia wieloletniego programu inwestycyjnego Miasta na okres 2014-2022,
- wydatkami w związku z przekazanymi w br. i planowanymi do przekazania w przyszłym roku do użytkowania i do bieżącego utrzymania inwestycjami, w tym w szczególności w zakresie infrastruktury transportowej oraz w obszarze oświaty, kultury.

Wydatki bieżące zostaną ustalone przy generalnym założeniu co najmniej utrzymania dotychczasowego zakresu i poziomu usług publicznych świadczonych przez Miasto na rzecz mieszkańców.

Utrzymanie dyscypliny budżetowej realizowane będzie m.in. poprzez rygorystyczne respektowanie zasady oszczędności zdefiniowanej w ustawie o finansach publicznych jako uzyskiwanie najlepszych efektów z danych nakładów.

7.1.1. Głównie zadania w zakresie bieżącej działalności Miasta

7.1.1.1. w zakresie drogownictwa i komunikacji

Dochody, które wpłynęły do kasy Miasta ze sprzedaży biletów i z tytułu dotacji od gmin ościennych na komunikację pokryły około 32% wydatków budżetowych przeznaczonych na utrzymanie komunikacji miejskiej. Podejmowane będą działania zapewniające szeroki dostęp do biletów poprzez różne kanały sprzedaży - punkty POP, biletomaty stacjonarne i mobilne, punkty sprzedaży detalicznej i sprzedaż elektroniczną oraz działania poprawiające efektywność windykacji należności za przejazd bez ważnego biletu.

Realizacja głównych zadań miejskich z zakresu drogownictwa, komunikacji i oczyszczania prowadzona będzie przy uwzględnieniu Strategii Zrównoważonego Rozwoju Systemu Transportowego Warszawy do 2015 roku i na lata kolejne oraz Planu Transportowego.

Priorytetowym zadaniem, podobnie jak w latach ubiegłych, będzie poprawa bezpieczeństwa ruchu na drogach publicznych m. st. Warszawy. W związku z tym planuje się realizowanie takich zadań jak:

- prowadzenie prac remontowych dróg, chodników i mostów – w tym odbudowa Mostu Łazienkowskiego,
- remonty sygnalizacji świetlnej i urządzeń bezpieczeństwa ruchu,
- budowa i wymiana wind i podnośników dla niepełnosprawnych oraz remonty kładek dla pieszych,
- rozwój i utrzymanie systemu rowerowego, w tym także systemu Warszawskiego Roweru Publicznego Veturilo, budowa dróg rowerowych i parkingów rowerowych,
- uruchomienie w ramach Warszawskich Linii Turystycznych tramwaju wodnego, rejsów do Serocka i przepraw promowych,
- likwidacja barier ograniczających dostępność do stacji metra osobom niepełnosprawnym i starszym oraz poprawa poziomu bezpieczeństwa pasażerów,
- zapewnienie możliwości dojazdu w powiązaniach wewnętrznych i zewnętrznych poprzez inwestowanie w infrastrukturę oraz realizację nowych połączeń m. in. budowa linii tramwajowej na Tarchomin i układu drogowego ul. Światowida i Projektowanej, rozbudowa ciągu ulic Zwoleńskiej i Żegańskiej oraz Łodygowej, przebudowa ul. Marynarskiej, budowa ul. Czerniakowskiej – bis, rozpoczęcie budowy wschodniego i zachodniego odcinka II linii metra,
- realizacja działań związanych utrzymaniem zieleni publicznej i poprawy infrastruktury parkowej,
- kontynuacja prac związanych z zimowym i letnim oczyszczaniem ulic.

7.1.1.2. w zakresie gospodarki mieszkaniowej

W 2016 r. i w latach następnych kontynuowana będzie realizacja celów zawartych w Wieloletnim Programie Gospodarowania Zasobem Mieszkaniowym m.st. Warszawy na lata 2013-2017.

Kontynuowane będą wielokierunkowe działania prowadzone w celu zwiększenia efektywności zarządzania komunalnym zasobem mieszkaniowym Miasta zorientowane, m.in. na:

- zwiększenie możliwości zaspokajania potrzeb mieszkaniowych osób oczekujących na wynajęcie lokali socjalnych i zamiennych oraz gospodarstw domowych o niskich dochodach,
- realizację przyjętej polityki czynszowej z uwzględnieniem zasad obniżania czynszu, które poszerzyły zakres pomocy poprzez zwiększenie możliwości udzielania obniżek najemcom uzyskującym niskie dochody zgodnie z uchwałą Rady Miasta w sprawie wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem m.st. Warszawy na lata 2013-2017 ustalającą zasady polityki czynszowej oraz warunki obniżania czynszu,
- zapobieganie powstawania i narastania zaległości w opłatach za lokale mieszkalne poprzez m.in. wdrażanie nowych instrumentów mających na celu ułatwienie rozwiązania tego problemu,
- racjonalizację kosztów utrzymania oraz poprawę stanu technicznego mieszkaniowego zasobu Miasta.

Realizowane będą działania w zakresie rewitalizacji obiektów i obszarów Miasta w ramach Zintegrowanego Programu Rewitalizacji do 2022 roku (ZPR) w ramach środków ujętych m.in. w programie „Rewitalizacja obszaru Pragi”.

Działania w ramach nowego programu rewitalizacji skoncentrują się szczególnie w trzech dzielnicach: Praga-Północ, Praga-Południe i Targówek. W odniesieniu do zasobów lokalowych działania te ukierunkowane będą na:

- doposażeniu budynków mieszkalnych w instalacje centralnego ogrzewania i centralnej ciepłej wody z miejskich sieci w ramach Projektu pn. „Ciepło sieciowe w budynkach komunalnych”,
- modernizacji budynków znajdujących się na obszarze działań rewitalizacyjnych,
- kontynuacji zadań remontowych w kolejnych latach funkcjonowania ZPR w zakresie dostosowanym do możliwości finansowych Miasta,
- realizacji Programu Rozwoju Budownictwa Społecznego polegającego na budowie nowych mieszkań oraz modernizacji budynków z zasobu mieszkaniowego m.st. Warszawy przez miejskie spółki Towarzystwa Budownictwa Społecznego.

7.1.1.3. w zakresie oświaty i edukacji

W 2016 r. kontynuowane będą działania zmierzające do zapewnienia powszechnej dostępności szkół i placówek oświatowych oraz wysokiej jakości kształcenia poprzez stworzenie bogatej oferty edukacyjnej, nowoczesnej bazy dydaktycznej odpowiadającej określonym standardom i doskonalenie kadry pedagogicznej. Podejmowane będą działania zmierzające do pozyskania środków zewnętrznych na finansowanie warszawskiej edukacji, w tym w szczególności środków pochodzących z dotacji z budżetu państwa oraz środków unijnych.

W roku 2016 kontynuowane będą projekty i działania wynikające z Programu rozwoju edukacji w Warszawie w latach 2013-2020 - strategicznego dokumentu opisującego cele i sposoby rozwoju warszawskiej edukacji w najbliższych sześciu latach. Perspektywa roku 2020 jest wspólna dla kluczowych dokumentów strategicznych Warszawy, Polski i Unii Europejskiej, odnoszących się do głównych dziedzin życia społeczno-ekonomicznego, takich jak Strategia rozwoju m.st. Warszawy, Społeczna Strategia Warszawy, Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego, Strategia Europa 2020. Spójne planowanie strategiczne umożliwi zrównoważony rozwój w najważniejszych sferach życia społecznego i ekonomicznego, w których edukacja odgrywać będzie pierwszoplanową rolę. Program rozwoju edukacji w Warszawie w latach 2013-2020 wskazuje cele, obszary i kierunki działań, które będą realizowane w opracowanych projektach operacyjnych oraz odzwierciedlane w przyjmowanych co roku priorytetach edukacyjnych.

Istotne będzie kontynuowanie działań związanych z pełnym wdrożeniem tzw. „reformy przedszkolnej”, a w konsekwencji możliwość zagwarantowania przez samorząd warszawski 4-latkom i 3-latkom (od 1.09.2017 r.) dostępu do wychowania przedszkolnego w placówkach publicznych lub w placówkach niepublicznych, ale na zasadach jak w przedszkolach publicznych. Wprowadzenie reformy w życie wiąże się z koniecznością poniesienia przez m.st. Warszawa znacznych wydatków dotyczących infrastruktury przedszkolnej, z których większość ujęta jest już w WPF, a część z nich będzie realizowana w 2016 r.

W 2016 r. kontynuowane będą działania związane z rozbudową i modernizacją infrastruktury szkolnej w celu stworzenia optymalnych warunków kształcenia, szczególnie w dzielnicach charakteryzujących się wysokim przyrostem liczby dzieci w wieku szkolnym, tj. w takich dzielnicach jak Bemowo, Białołęka, Ursus, Wawer, Ursynów, czy Wilanów.

Zakłada się, że na zwiększenie kosztów organizacji edukacji w szkołach podstawowych może wpłynąć wzrost liczby uczniów przy jednoczesnym ograniczeniu do 25 liczby uczniów w klasach I-III. Obserwuje się również wzrost liczby dzieci z niepełnosprawnościami sprzężonymi, co powoduje konieczność tworzenia mniej licznych oddziałów oraz zapewnienia specjalistycznej opieki.

Podejmowane będą starania w celu zapewnienia w miarę możliwości budżetowych Miasta nowoczesnego wyposażenia obiektów oświatowych, tj. zgodnie z potrzebami wynikającymi z postępu technicznego i wymogów nowoczesnej metodyki kształcenia, a także systematyczne prowadzenie remontów w szczególności w dzielnicach, w których placówki oświatowe zlokalizowane są w starych obiektach, wybudowanych w technologii niezgodnej ze współczesnymi standardami.

Zakłada się pełną realizację podstawowych zadań wynikających z polityki edukacyjnej, tak by wysokie standardy odnoszące się do jakości kształcenia w sferze oświaty w Warszawie na tle kraju mogły być podtrzymane.

Kontynuowane będą działania mające na celu optymalizację ponoszonych kosztów, m.in. poprzez:

- promowanie innowacyjnych programów edukacyjnych z jednoczesnym ograniczeniem kosztów niezwiązanych bezpośrednio z procesem dydaktyczno-wychowawczym,
- projekty oszczędnościowe w zakresie kosztów energii, takie jak modernizacje oświetlenia, termomodernizacje, modernizacje ogrzewania,
- wdrażanie rozwiązań informatycznych pozwalających na racjonalizację kosztów i optymalizację organizacji kształcenia, a także na wzmocnienie kontaktu z rodzicami i współpracy międzyszkolnej,
- racjonalizację sieci szkolnej.

Działania w obszarze edukacji podejmowane będą w następujących obszarach:

I. Edukacja i wspieranie rozwoju małego dziecka, gdzie priorytetowo traktowane będą:

- zapewnienie edukacji przedszkolnej wszystkim pięcioletkom i chętnym czterolatkom,
- budowa i modernizacja bazy przedszkolnej w celu zapewnienia od 1 września 2017r. przedszkola wszystkim dzieciom w wieku 3 – 5 lat, których rodzice wyrażą wolę objęcia edukacją przedszkolną,
- zapewnienie dzieciom różnorodnej oferty zajęć oraz bezpłatnych zajęć dodatkowych (np. angielski dla 3 i 4 -latków, rytmika),
- zapewnienie dzieciom o specjalnych potrzebach edukacyjnych i wychowujących się w trudnych warunkach rodzinnych pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej w poradniach, szkołach, przedszkolach i placówkach,
- finansowanie programów realizowanych przez organizacje pozarządowe na rzecz dzieci w wieku przedszkolnym i ich rodziców,
- promowanie i upowszechnianie nowatorskich rozwiązań w wychowaniu przedszkolnym,

- objęcie najmłodszych, niepełnosprawnych dzieci wczesnym wspomaganie rozwoju.

II. Edukacja szkolna, gdzie działania będą ukierunkowane w szczególności na:

- rozbudowę i remonty infrastruktury szkolnej oraz modernizację wyposażenia szkół,
- dostosowanie infrastruktury szkolnej do większej liczby najmłodszych uczniów,
- finansowanie innowacyjnych projektów edukacyjnych, wykraczających poza klasowo-lekcyjną pracę szkoły, w tym Warszawskich Inicjatyw Edukacyjnych,
- organizowanie międzyszkolnych zajęć pozalekcyjnych, ukierunkowanych na rozwijanie uzdolnień uczniów lub specjalne potrzeby edukacyjne, w tym programów Wars i Sawa, Szkoła z Pomysłem,
- rozwój miejskiego systemu stypendialnego,
- współdziałanie z uczelniami w rozwoju utalentowanych uczniów oraz realizacji zajęć dla młodzieży,
- finansowanie działań organizacji pozarządowych realizujących projekty edukacyjne na rzecz dzieci i młodzieży,
- rozwijanie systemowej opieki psychologiczno-pedagogicznej w szkołach,
- zapewnienie szkołom warunków do pełnej realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, a także monitoring realizowania zaleceń w poradniach psychologiczno-pedagogicznych lub w innych przygotowanych do tego placówkach,
- rozwijanie systemu kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi obejmującego jednostki specjalne i integracyjne, a także nauczanie włączające,
- modernizację infrastruktury szkolnej pod kątem zwiększenia bezpieczeństwa uczniów.

III. Edukacja dla rynku pracy, gdzie działania będą obejmowały w szczególności:

- podniesienie jakości kształcenia zawodowego, w tym poprzez dalszą modernizację bazy techno-dydaktycznej szkolnictwa zawodowego,
- zwiększenie nakładów na wydatki bieżące szkół zawodowych, w szczególności poprzez podwyższenie kwoty standardu finansowego na ucznia,
- dostosowywanie oferty edukacyjnej do zmieniających się potrzeb gospodarki oraz rynku pracy na podstawie prognoz popytu na pracę w skali aglomeracji warszawskiej, województwa mazowieckiego oraz w wymiarze krajowym,
- poszerzanie oferty edukacyjnej szkół dla dorosłych, w tym uruchomienie nowych kierunków kształcenia,
- kontynuowanie akcji informacyjnych i promocyjnych szkolnictwa zawodowego,
- organizowanie zintegrowanych szkoleń merytoryczno-metodycznych dla nauczycieli szkół zawodowych,

- włączenie organizacji pracodawców w proces kształcenia zawodowego w ramach podpisywanych porozumień, w tym w zakresie objęcia patronatem szkół zawodowych, ewentualnie poszczególnych klas (zawodów, specjalności),
- kontynuowanie systemowej współpracy z uczelniami i instytucjami rynku pracy,
- rozwój Centrum Doradztwa Zawodowego,
- zwiększenie wsparcia dla uczniów niepełnosprawnych i niedostosowanych społecznie poprzez dobre przygotowanie ich do znalezienia zatrudnienia na rynku pracy.

IV. Edukacja poza szkołą, gdzie jako pierwszoplanowe traktowane będą:

- współpraca z Centrum Nauki Kopernik jako kluczową i innowacyjną placówką prowadzącą działania na rzecz uczniów warszawskich szkół polegające na rozbudzaniu i promowaniu zainteresowań naukowych,
- realizacja Warszawskiego Programu Edukacji Kulturalnej,
- realizacja Warszawskiego Programu „Lato/Zima w Mieście”,
- rozwój oferty ogólnomiejskich placówek edukacji pozaszkolnej,
- finansowanie projektów wychowawczych i edukacyjnych realizowanych przez organizacje pozarządowe,
- finansowanie organizacji różnych form wypoczynku dzieci i młodzieży w ramach otwartego konkursu ofert „Lato/Zima poza Miastem”,
- rozwój oferty pozaszkolnych placówek specjalistycznych dla szkół i placówek warszawskich,
- wspieranie działań solidarnościowych wobec dzieci i młodzieży spoza terenu m.st. Warszawy wymagających pomocy w następstwie zaistniałych zdarzeń losowych.

V. Rozwój nauczycieli i kadr oświatowych, gdzie działania będą zorientowane w szczególności na:

- wspieranie rozwoju innowacji edukacyjnych i społecznych, w tym w szczególności w oparciu o Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń,
- realizację programów kompleksowego wspomagania szkół i placówek oświatowych,
- realizację systemowych programów doskonalenia zawodowego dyrektorów szkół i placówek, w tym w zakresie zarządzania, wychowania, reform oświatowych, zarządzania kryzysowego oraz wykorzystania nowoczesnych środków technicznych wspierających zarządzanie szkołą i organizację kształcenia,
- realizację programów doskonalenia nauczycieli przedszkoli w zakresie uzyskania uprawnień do nauczania języków obcych w przedszkolach,

- wspomaganie udziału dyrektorów szkół warszawskich w ogólnopolskich projektach integrujących środowisko kadr zarządzających oświatą,
- wspieranie warszawskich szkół w europejskiej i międzynarodowej współpracy edukacyjnej,
- rozwijanie współpracy z uczelniami.

W ramach optymalizacji kosztów utrzymania szkół i placówek oświatowych w Mieście opracowane zostaną jednolite wytyczne dotyczące organizacji roku szkolnego 2015/2016. Ustalenie wydatków na oświatę w 2016 r. nastąpi w oparciu o jednolity w skali Miasta standard wydatków bieżących w przeliczeniu na jedno dziecko/ucznia uczęszczającego do placówek edukacyjnych, a ostateczna wysokość środków na poszczególne zadania i jednostki wynikać będzie bezpośrednio z decyzji Zarządów poszczególnych dzielnic.

7.1.1.4. w zakresie bezpieczeństwa

Zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego stanowić będzie zadanie priorytetowe Miasta. Cel ten planuje się osiągnąć ściśle współdziałając z lokalnymi społecznościami, służbami, inspekcjami, strażami oraz służbami miejskimi i podmiotami administracji rządowej. Zadania o charakterze cyklicznym będą obejmować:

- wspieranie działań realizowanych przez Policję poprzez dofinansowanie doskonalenia zawodowego policjantów w zakresie służby prewencyjnej, dofinansowanie służb ponadnormatywnych funkcjonariuszy Policji, zakup sprzętu specjalistycznego, utrzymanie koni służbowych, które będą wykorzystywane na terenach trudno dostępnych, a także podczas zabezpieczenia imprez masowych i zgromadzeń o podwyższonym ryzyku,
- wspieranie działań realizowanych przez Komendę Miejską Państwowej Straży Pożarnej poprzez zakupy sprzętu specjalistycznego, szkolenia dla funkcjonariuszy pożarnictwa będących przewodnikami psów,
- zapewnienie prawidłowego funkcjonowania miejskiego systemu monitoringu wizyjnego przy współpracy z Policją i innymi służbami miejskimi,
- realizację programów prewencyjnych , w tym Bezpieczne osiedle, planowanie i organizowanie nowych inicjatyw służących poprawie bezpieczeństwa, jak np. zorganizowanie przewozu grup kibiców piłki nożnej uczestniczących w meczach odbywających się na stadionach Warszawy,
- zarządzanie kryzysowe, w tym funkcjonowanie Zespołu Zarządzania Kryzysowego m.st. Warszawy, Centrum Zarządzania Kryzysowego m.st. Warszawy, sztabu kryzysowego oraz Stołecznego Zespołu Pomocy Poszkodowanym,

- zapewnienie funkcjonowania sieci łączności radiotelefonicznej zarządzania kryzysowego m.st. Warszawy oraz systemu alarmowania i ostrzegania ludności będącego własnością m.st. Warszawy,
- wsparcia służb ratowniczych i porządkowych w usuwaniu skutków zdarzeń stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia lub środowiska oraz mających znamiona sytuacji kryzysowej,
- utrzymanie gotowości bojowej Ochotniczych Straży Pożarnych.

7.1.1.5. w zakresie kultury i ochrony dziedzictwa narodowego

Do zadań priorytetowych w zakresie funkcjonowania i finansowania działalności kulturalnej w m.st. Warszawa należą:

- wypełnienie ustawowych zobowiązań organizatora wobec miejskich instytucji kultury oraz współfinansowanie Biblioteki m.st. Warszawy w zakresie zadań biblioteki powiatowej;
- współpraca z samorządowymi i państwowymi instytucjami kultury;
- współpraca z organizacjami pozarządowymi;
- budowanie wizerunku Miasta, jako miasta kultury i obywateli zgodnie z Programem Rozwoju Kultury.

Zadania priorytetowe zostały oparte w szczególności na kluczowych obszarach Programu Rozwoju Kultury do roku 2020, tj.:

Obszar LUDZIE :

Celem w tym obszarze jest zwiększenie i pogłębienie uczestnictwa w kulturze oraz pobudzenie aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców Miasta poprzez:

- edukacja kulturalna mieszkańców Warszawy w tym:
 - wspieranie działań z zakresu rozwoju publiczności , poprzez tworzenie centrum kompetencji, w tym zakresie w ramach unijnego programu ADESTE, szkolenie kadry instytucji kultury, organizacji pozarządowych, prowadzenie badań publiczności,
 - promowanie działań realizowanych przez placówki stołeczne i organizacje pozarządowe dla mieszkańców m.st. Warszawy w ramach WPEK,
 - rozwój i szkolenie kadr edukacji kulturalnej,
- stworzenie mechanizmu wsparcia uczestnictwa osób wykluczonych w ofercie kulturalnej we współpracy ze strukturami organizacyjnymi Urzędu Miasta,
- wspieranie aktywnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w ofercie kulturalnej warszawskich instytucji kultury (w ramach programu Kultura bez Barrier –

przygotowanie III Warszawskiego Tygodnia Kultury bez Barier oraz dotarcie z ofertą kulturalną do jak największej liczby osób niepełnosprawnych i osób o utrudnionym dostępie do kultury poprzez realizację zadań przez organizacje pożytku publicznego),

- stworzenie mechanizmu wsparcia uczestnictwa osób wykluczonych w ofercie kulturalnej we współpracy ze strukturami organizacyjnymi Urzędu Miasta,
- wspieranie przedsiębiorców sektora kreatywnego,
- wspieranie twórczości artystycznej realizowanej przez stypendystów,
- realizacja programu operacyjnego *Rozwój potencjału twórczego i wsparcia twórców* (obecnie w przygotowaniu przez zespół Edwina Bendyka).

Obszar KREACJA :

Celem w tym obszarze jest wspieranie rozwoju twórczości oraz upowszechnienia kultury i sztuki, a także rozwój sektora kreatywnego poprzez:

- wspieranie miejskich instytucji kultury w ramach bieżącej działalności,
- stworzenie mechanizmu wsparcia działań artystycznych dla miejskich instytucji kultury w ramach dotacji celowych,
- realizację projektów zagranicznych, w tym: 25-lecie współpracy Warszawy i Berlina, Koncerty Chopinowskie w Paryżu, współpracę z krajami partnerstwa Wschodniego – Kijów, Lwów, a także wsparcie współpracy zagranicznej warszawskich środowisk twórczych, poprzez dotowanie wydarzeń artystycznych realizowanych w porozumieniu z podmiotami i artystami zagranicznymi oraz organizacjami pozarządowymi, ze szczególnym uwzględnieniem projektów dotyczących obszarów rewitalizowanych,
- wspieranie działań realizowanych przez organizacje pozarządowe uwzględniające politykę kulturalną Miasta,
- wspieranie rozwoju sektora kreatywnego w Warszawie, m.in. poprzez wdrażanie rekomendacji powstałych przy realizacji projektu ECCL – Europejskie Laboratorium Klastrow Kreatywnych,
- wspieranie działań kulturowo-artystycznych spoza obszaru działań instytucji i organizacji pozarządowych,
- wspieranie instytucji kultury realizujących projekty w ramach WPEK – Fundusz Animacji Kultury.

Obszar MIEJSCA I PRZESTRZEŃ :

Celem w tym obszarze jest poprawa stanu i dostępności infrastruktury kulturalnej; poprawa jakości przestrzeni publicznej i jej lepsze wykorzystanie na działania kulturalne poprzez:

- prowadzenie projektów inwestycyjnych, w tym w ramach Zintegrowanego Programu Rewitalizacji Miasta (zgodnie z listą projektów przedstawioną w części dot. wydatków inwestycyjnych),
- poprawę stanu infrastruktury miejskich instytucji kultury pod kątem dostępności, bezpieczeństwa oraz estetyki (remonty i modernizacje w ramach zadań inwestycyjnych),
- zakupy inwestycyjne dla miejskich instytucji kultury,
- stworzenie i finansowanie działania galerii sztuki wideo w przestrzeni publicznej (Galeria Metro Warszawa).

Obszar WIZERUNEK :

Celem w tym obszarze jest zbudowanie wizerunku Warszawy jako liczącego się w Europie miasta kultury poprzez:

- utrzymanie i rozwój zintegrowanego miejskiego systemu informacji kulturalnej, w tym serwisów www.kulturalna.warszawa.pl, oraz www.wpek.pl,
- promowanie Miasta dzięki Nagrodom Kulturalnym m.st. Warszawy (IX Nagroda Literacka m. st. Warszawy, VII Nagroda za reportaż literacki im. Ryszarda Kapuścińskiego, Grad Prix Warszawskiego Festiwalu Filmowego, Nagroda muzyczna FRYDERYKI,
- promowanie najlepszych projektów edukacji kulturalnej realizowanych w mieście, m.in. poprzez przyznawanie Warszawskiej Nagrody Edukacji Kulturalnej, nagrody 3 Sektor,
- wspieranie istotnych wizerunkowo międzynarodowych przedsięwzięć kulturalnych w Warszawie, w tym konferencji, warsztatów i seminariów,
- wspieranie rezydencji artystycznych,
- organizację wizyt studyjnych dla dziennikarzy, menadżerów kultury i kuratorów,
- budowanie wizerunku Miasta, jako miasta wielokulturowego, miasta kultury i obywateli,
- wspieranie istotnych wizerunkowo warszawskich przedsięwzięć kulturalnych, w tym współorganizacja konkursu Warszawa w Kwiatkach.

Obszar TOŻSAMOŚĆ :

Celem w tym obszarze jest zbudowanie współczesnej tożsamości warszawskiej z poszanowaniem tradycji i wielokulturowości poprzez:

- wspieranie inicjatyw upowszechniających dorobek dziedzictwa kulturowego Warszawy i popularyzujących wiedzę o Warszawie (w tym publikacje

varsavianistyczne, obchody rocznic, jubileusze twórców i instytucji związanych z Warszawą, Internetowy Polski Słownik Biograficzny (NInA) w zakresie osób związanych z Warszawą,

- wspieranie obchodów wydarzeń historycznych, publikacji i rejestracji wspomnień osób i miejsc ważnych dla dziedzictwa i tożsamości m.st. Warszawy,
- wsparcie realizacji projektów budujących tożsamość Warszawy i jej mieszkańców poprzez dotowanie projektów o charakterze wielokulturowym, wzmacniających dialog międzykulturowy, odwołujących się do dziedzictwa kulturowego Warszawy.

Obszar ZARZĄDZANIE :

Celem w tym obszarze jest podniesienie jakości i efektywności zarządzania kulturą poprzez:

- doskonalenie zasad współpracy z samorządowymi instytucjami kultury,
- doskonalenie zasad współpracy opartej na zasadach konkursowych z państwowymi instytucjami kultury i uczelniami wyższymi (w tym artystycznymi),
- prowadzenie i udział w projektach w zakresie rozwoju kadr kultury oraz mobilności artystycznej,
- implementację przyjętych planów dotyczących wymiany kulturalnej z zagranicą oraz sektora kreatywnego,
- prowadzenie monitoringu działalności kulturalnej w Warszawie, utworzenie Obserwatorium, które będzie analizowało działania w obszarze kultury,
- organizowanie cyklicznych działań (warsztaty, konferencje, seminaria) w zakresie rozwoju widowni. Działania planowane są w celu podniesienia kompetencji kadry zarządzającej warszawskimi instytucjami kultury oraz organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze kultury, udział w unijnym Programie ADESTE,
- realizację programu operacyjnego *Doskonalenie polityki kulturalnej w Warszawie - obszar: instytucje kultury*,
- ujednolicenie polityki gospodarowania nieruchomościami zajmowanymi przez miejskie instytucje kultury.

Działania w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego będą ukierunkowane na realizację Programu opieki nad zabytkami, w ramach którego pierwszoplanowe zadania będą stanowić:

- zapewnienie opieki nad zabytkami, za które odpowiedzialne są władze m.st. Warszawy, w tym w szczególności prowadzenie gminnej ewidencji zabytków i jej udostępnianie mieszkańcom, opracowywanie dokumentacji i badań, udział w opracowaniu planów i programów opieki i ochrony zabytków na wypadek

konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych; zapobieganie zagrożeniom zabytków, monitorowanie stanu zachowania zabytków, zapewnienie warunków popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytkach stanowiących własność m.st. Warszawy, ich znaczeniu dla historii i kultury, współpraca ze społecznymi opiekunami zabytków oraz szkołami, organami administracji rządowej i samorządowej, z organizacjami społecznymi,

- kontynuowanie publikacji Atlasu ulic i placów,
- przygotowywanie wytycznych konserwatorskich do obszarów ochrony konserwatorskiej w planach zagospodarowania przestrzennego, w tym rejonu Starego Miasta, co umożliwia określenie zakresów ochrony zabytków,
- prowadzenie dokumentacji zabytków znajdujących się na terenie m. st. Warszawy
- opracowywanie wytycznych do miejskich przestrzeni publicznych (przygotowywane projekty rewitalizacji zabytkowych parków, ulic i placów lub konkursy architektoniczne przez zarządzających tymi przestrzeniami muszą uwzględniać uwarunkowania konserwatorskie),
- opracowanie historyczne dotyczące wskazania lokalizacji na terenie Warszawy szaniec, pól bitew, starć, miejsc pochówków z okresu m.in. II wojny północnej, insurekcji kościuszkowskiej, wojen napoleońskich, powstania listopadowego, styczniowego,
- prowadzenie prac konserwatorskich przy obiektach wpisanych do rejestru, przy obiektach będących własnością Miasta w celu poprawy stanu technicznego zagrożonych lub cennych obiektów zabytkowych na terenie Warszawy stanowiących tzw. mienie niechciane (głównie mała architektura w pasach drogowych),
- prowadzenie spraw związanych z wpisem Starego Miasta na Listę Światowego Dziedzictwa Naturalnego i Kulturalnego UNESCO,
- kontynuowanie projektu badań Kolorystyki fasad Traktu Królewskiego, co ma na celu podejmowanie decyzji w trakcie prac konserwatorskich i remontowych podnoszących estetykę Miasta oraz uzyskanie wiedzy o historii Miasta i następnie przekazanie jej mieszkańcom poprzez publikację,
- utrzymanie rezultatów projektu „Renowacja i adaptacja na cele kulturalne piwnic Staromiejskich Warszawy na obszarze wpisu na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO”,
- prowadzenie spraw związanych z tworzeniem parków kulturowych,
- opracowania dotyczące stanu zachowania stanowisk archeologicznych ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków,
- rozwijanie systemu informatycznego o zabytkach Warszawy w ramach projektu „Budowa oraz wdrożenie systemu obsługi ewidencji zabytków m. st. Warszawy”,
- programy promujące ochronę dziedzictwa kulturowego poprzez szeroko pojętą społeczną opiekę nad zabytkami i edukację,

- prowadzenie interwencyjnych ratowniczych badań archeologicznych,
- monitoring obiektów zagrożonych.

7.1.1.6. w zakresie kultury fizycznej i sportu

Do priorytetowych zadań realizowanych w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej w 2016 r. należeć będzie w szczególności:

- organizacja imprez sportowych i rekreacyjnych,
- szkolenie i współzawodnictwo sportowe dzieci i młodzieży w różnych kategoriach wiekowych, obejmujące również współzawodnictwo sportowe młodzieży akademickiej oraz udział w rozgrywkach,
- podnoszenie sprawności fizycznej mieszkańców, obejmujące m.in. realizację programów, takich jak:
 - o „Zima i Lato w Mieście”,
 - o „Od Zabawy do sportu”,
 - o „Aktywny Warszawiak”,
- realizacja programów unijnych w zakresie sportu i rekreacji,
- sport i rekreacja osób niepełnosprawnych, a w szczególności organizacja imprez rekreacyjno - sportowych, szkolenie i współzawodnictwo sportowe oraz program „Niepełnosprawny – sprawniejszy,
- prowadzenie działalności sportowo – rekreacyjnej przez ośrodki sportu i rekreacji,
- utrzymanie obiektów sportowo – rekreacyjnych, obejmujące m.in. realizację programu „Centra sportowo – szkoleniowe”.

7.1.1.7. w zakresie opieki społecznej

W ramach zadań **z zakresu pomocy społecznej** realizowanych przy pomocy ośrodków pomocy społecznej w dzielnicach oraz Warszawskiego Centrum Pomocy Rodzinie, placówek opiekuńczo-wychowawczych, domów pomocy społecznej, a także Zespołu Żłobków i innych jednostek **priorytetowa będzie realizacja celów** określonych w przyjętych i koordynowanych przez Biuro programach operacyjnych, **wynikających ze Społecznej Strategii Warszawy – Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych m. st. Warszawy**, a w szczególności:

1. Program „Rodzina”

- 1.1. Tworzenie przyjaznych warunków dla życia i rozwoju rodziny poprzez otwarcie przestrzeni publicznej i rozbudowę infrastruktury społecznej zgodnie z potrzebami rodziny poprzez, m.in. takie działania jak:
 - rozwijanie Warszawskich Klubów dla Rodzin,

- rozwijanie zróżnicowanych form wsparcia rodziców małych dzieci, w tym podnoszenie kompetencji opiekuńczo wychowawczych oraz podejmowanie działań profilaktycznych dotyczących opieki nad małym dzieckiem,
- realizację działań wynikających z Warszawskiej Karty Rodziny mających na celu integrację rodziców z dziećmi,
 - stałe zwiększanie liczby miejsc w żłobkach i rozwój alternatywnych form opieki – dziennego opiekuna poprzez podejmowanie, m.in. takich działań jak stały wzrost liczby miejsc w żłobkach poprzez budowę, adaptację i modernizację żłobków,
 - prowadzenie działań na rzecz integracji cudzoziemców w Warszawie, w szczególności poprzez rozwijanie oferty poradnictwa,
 - rozwój dostępności informacji skierowanej do warszawskich rodzin, poprzez wyselekcjonowanie i udostępnienie informacji o ofercie skierowanej do rodzin z dziećmi, z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi w tym zakresie,

1.2. Organizowanie kompleksowego systemu rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej dla dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej poprzez, m.in. takie działania jak:

- systemowe i systematyczne pozyskiwanie nowych lokali na rodzinne formy pieczy zastępczej oraz zabezpieczenie środków finansowych na ich dostosowanie, wyposażenie i utrzymanie, zgodnie ze standardem,
- pozyskiwanie kandydatów i zwiększenie liczby szkoleń do pełnienia funkcji niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych,
- zapewnienie środków na świadczenia fakultatywne dla rodzin zastępczych oraz na zatrudnienie i szkolenie koordynatorów pieczy rodzinnej,
- utrzymanie zasobu instytucjonalnej pieczy zastępczej na poziomie zapewniającym bieżące funkcjonowanie, zgodnie z realnymi potrzebami i warunkami rynkowymi,
- pozyskanie, wyposażenie i utrzymanie lokali na małe instytucjonalne formy pieczy zastępczej dla 14-osobowych grup dzieci, zgodnie z zapisami ustawy,
- zabezpieczenie świadczenia usług specjalistycznych dostosowanych do potrzeb przyjmowanych do pieczy dzieci (zatrudnienie specjalistów – terapeutów, psychiatrów lub zakup usług).

1.3. Organizacja wsparcia dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze (rozwój asystentury rodzinnej), zapewnienie środków finansowych na:

- organizację szkoleń dla asystentów rodziny oraz pracowników socjalnych w zakresie prowadzenia pracy z rodzinami przeżywającymi trudności opiekuńczo-wychowawcze,

- zapewnienie środków finansowych na funkcjonowanie rodzin wspierających pracę asystenta rodziny oraz na szkolenia dla tych rodzin,
- wzrost stanu zatrudnienia asystentów rodziny, także poprzez zlecanie zadań z zakresu wspierania rodziny organizacjom pozarządowym.

2. Wsparcie rodzin w trudnej sytuacji życiowej poprzez:

- zwiększenie dostępności pomocy i podniesienie standardu usług świadczonych w ramach poradnictwa specjalistycznego przez ośrodki pomocy społecznej, specjalistyczne poradnie rodzinne, ośrodki interwencji kryzysowej i organizacje pozarządowe,
- zapewnienie dostępności i zwiększenie różnorodności form pomocy świadczonej w ośrodkach wsparcia i ośrodkach interwencji kryzysowej,
- zwiększenie dostępności usług w zakresie poradnictwa rodzinnego świadczonego rodzinom, w szczególności z trudnościami wychowawczo-opiekuńczymi,
- zapewnienie poradnictwa specjalistycznego, w tym prawnego i obywatelskiego dla rodzin w trudnej sytuacji życiowej związanej m.in. z problemami mieszkaniowymi, zadłużen, kredytów, eksmisji.

3. Warszawski Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych

3.1. Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin m.in. poprzez:

- wspieranie w osiągnięciu samodzielności i niezależnego funkcjonowania udzielane w różnych formach warsztatów, doradztwa oraz asysty, treningów, szkoleń i dostępie do nowych technologii
- tworzenie i poprawa warunków właściwej obsługi osób z niepełnosprawnościami w zakresie orzecznictwa

3.2. Zapewnienie wsparcia osobom niepełnosprawnym w społeczności lokalnej poprzez m. in.:

- rozwój usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych,
- rozwój nowych form dziennych ośrodków wsparcia i mieszkań chronionych treningowych i wspomaganych,
- znoszenie barier w dostępie do pełnego uczestnictwa w kulturalnym i społecznym życiu Miasta,
- wdrażanie nowoczesnych innowacyjnych technologii wzmacniających osoby niepełnosprawne w samodzielności i niezależności.

3.3. Zapewnienie wsparcia rodzicom dzieci niepełnosprawnych – od wczesnego wspomagania (interwencji) do późnej dorosłości – tworzenie kompleksowych rozwiązań systemowych.

4. Program „Warszawa Przyjazna Seniorom”

Program skierowany do najstarszych mieszkańców Warszawy, ma na celu poprawę jakości ich życia poprzez realizację działań w obszarach:

4.1. Zwiększenia aktywności społecznej, w tym: identyfikacja i wsparcie lokalnych liderów wśród seniorów z uwzględnieniem działań takich jak:

- propagowanie idei wolontariatu 60+, z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi w tym zakresie,
- rozwijanie i propagowanie aktywności obywatelskiej seniorów, m.in. poprzez szkolenia i tworzenie rad seniorów,
- budowanie lokalnych grup liderów działających na rzecz społeczności, w szczególności na rzecz seniorów,

4.2. Poprawa dostępności do informacji dla seniorów, z uwzględnieniem działań:

- dotarcia z informacją o ofercie skierowanej do seniorów do miejsc ich przebywania (np. DPS, podmioty lecznicze, Dzielne Domy Pomocy),
- rozpoznawanie, wyselekcjonowanie i udostępnienie informacji o ofercie skierowanej do seniorów, z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi w tym zakresie,

4.3. Rozwój oferty integracyjnej, edukacyjnej i kulturalnej skierowanej do seniorów, z uwzględnieniem działań takich jak:

- wspieranie projektów warszawianistycznych dla seniorów np. w formie turystyki miejskiej,
- wspieranie działalności Uniwersytetów Trzeciego Wieku oraz innych form edukacji odpowiadających na ważne potrzeby i oczekiwania osób starszych,
- budowanie i rozwijanie form dialogu pokoleniowego i międzypokoleniowego,
- identyfikowanie i wspieranie systemu ulg dla seniorów w dostępie do oferty miasta,
- utworzenie Centrum Aktywności Międzypokoleniowej,
- wspieranie środowisk kombatanckich ze szczególnym uwzględnieniem kultywowania pamięci historycznej wśród młodszych pokoleń,

4.4. Poprawa społecznego wizerunku seniora i przeciwdziałanie dyskryminacji społecznej, z uwzględnieniem działań:

- promocyjnych na rzecz pozytywnego wizerunku osób starszych,
- oferta pomocy w przypadkach przemocy i dyskryminacji ze względu na wiek.

4.5. Utrzymanie samodzielności seniorów, w tym poprawa efektywności systemu wsparcia seniorów w miejscu zamieszkania z uwzględnieniem działań dotyczących:

- stacjonarnego poradnictwa specjalistycznego na bazie wspieranych w mieście placówek i instytucji, świadczących tego typu usługi, w szczególności: prawne, obywatelskie, socjalne, psychologiczne, mediacje rodzinne,
- budowanie grup seniorów – wolontariuszy wyszukujących seniorów żyjących w izolacji i potrzebujących szeroko rozumianej pomocy,

- modernizacja systemu usług społecznych na rzecz seniorów ze szczególnym uwzględnieniem podniesienia jakości usług opiekuńczych, np. wdrażanie nowoczesnych technologii w tym zakresie e-usługi,
- 4.6. Poprawa efektywności instytucjonalnych form wsparcia seniorów, z uwzględnieniem działań takich jak:
- zapewnienie utrzymania zasobu instytucjonalnego domów pomocy społecznej, zgodnie z ustawowymi standardami,
 - zmniejszenie liczby oczekujących na umieszczenie w domach pomocy społecznej,
 - opracowanie standardów opieki w domach pomocy społecznej uwzględniających programy aktywizujące środowisko lokalne,
 - rozwój placówek wsparcia dziennego dla seniorów (w wymiarze jakościowym), w tym placówek dla osób chorych na chorobę Alzheimera i inne zespoły otępienne,
 - przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu seniorów, z uwzględnieniem realizacji projektów w ramach Warszawskiego modelu edukacji cyfrowej seniorów.

5. Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Ograniczanie występowania negatywnych zjawisk, będących następstwem nadużywania oraz uzależnienia od alkoholu i innych środków psychoaktywnych, m.in. poprzez:

- kompleksowe i zintegrowane działania skierowane do dzieci i młodzieży w wieku 6-18 lat realizowane w ramach lokalnych systemów wsparcia,
- zapewnienie stałego dostępu do systemu gromadzenia danych i ich jednolita analiza we wszystkich placówkach wsparcia dla dzieci w m.st. Warszawie,
- prowadzenie działań psychologiczno – pedagogicznych i specjalistycznego poradnictwa rodzinnego dla rodzin z problemem opiekuńczo-wychowawczym wynikającym z uzależnienia/nadużywania alkoholu,
- profesjonalne wsparcie osób dorosłych używających i nadużywających alkoholu,
- zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży,
- działania skierowane do młodych dorosłych.

6. Program Przeciwdziałania Narkomanii

Ograniczenie używania narkotyków oraz związanych z tym problemów społecznych i zdrowotnych m.in. poprzez:

- udzielanie osobom eksperymentującym z narkotykami i ich rodzinom pomocy psychologicznej,
- ograniczanie ryzyka szkód zdrowotnych osób używających środki psychoaktywne,
- zapewnienie osobom uzależnionym, które ukończyły terapię mieszkań readaptacyjnych.

7. Program Przeciwdziałania Zakażeniom HIV i Działań Na Rzecz Osób Żyjących z HIV/AIDS

Zmniejszenie liczby zakażeń HIV oraz poprawa jakości życia osób żyjących z HIV/AIDS, m.in. poprzez:

- prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych skierowanych do populacji ogólnej i osób podejmujących ryzykowne zachowania,
- prowadzenie anonimowego i bezpłatnego testowania w kierunku HIV,
- zapewnienie wsparcia psychologicznego dla osób żyjących z HIV/AIDS, osób świeżo zdiagnozowanych oraz pobytu w mieszkaniach readaptacyjnych.

8. Budowanie Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie m. st. Warszawy

Ograniczanie występowania zjawiska przemocy w rodzinie oraz tworzenie spójnego, kompleksowego i profesjonalnego systemu skutecznej pomocy osobom, które doznają różnych form przemocy, m. in. poprzez:

- działania informacyjno – edukacyjne dot. zjawiska przemocy w rodzinie oraz realizację w specjalistycznej ofercie pomocy świadczonej przez instytucje i organizacje pozarządowe,
- realizację programów profilaktycznych, w tym w szczególności w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą,
- poprawę relacji w rodzinach poprzez zwiększenie kompetencji interpersonalnych i opiekuńczo-wychowawczych rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą,
- zapewnienie bezpieczeństwa ofiarom przemocy w rodzinie, w tym w szczególności kobietom i dzieciom, poprzez prowadzenie interwencji i zapewnienie miejsc w placówkach stacjonarnych,
- poprawę warunków dla ofiar przemocy w rodzinie poprzez świadczenie przez jednostki pomocy społecznej i organizacje pozarządowe kompleksowej pomocy w formie bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego, indywidualnego i grupowego wsparcia psychologicznego, pomocy terapeutycznej, pracy socjalnej, pracy asystenta rodzinnego, aktywizacji zawodowej, coachingu i innych form wsparcia w środowisku lokalnym – zwiększenie dostępności i różnorodności oferty,
- zwiększenie dostępności i podniesienie standardu usług świadczonych przez ośrodki wsparcia i ośrodki interwencji kryzysowej,
- udzielanie pomocy rodzinom doświadczającym przemocy poprzez zwiększenie motywacji i uczestnictwa sprawców przemocy w programach psychologicznych, terapeutycznych i korekcyjno-edukacyjnych.

9. Realizacja zadań statutowych poprzez ośrodki pomocy społecznej w dzielnicach m. st. Warszawy

Podstawowym zadaniem jest przeciwdziałanie ubóstwu i zwiększenie pomocy dla najuboższych mieszkańców Warszawy, m. in. poprzez :

- zapewnienie środków na przeciwdziałanie ubóstwu i zwiększanie pomocy dla najuboższych mieszkańców Warszawy poprzez zabezpieczenie środków finansowych na zaspokojenie potrzeb dotyczących zasiłków stałych, okresowych i celowych oraz usług opiekuńczych, ze szczególnym uwzględnieniem dzielnic, w których problemy społeczne (pokoleniowe ubóstwo, bezrobocie) występują w dużym natężeniu,
- zatrudnienie w ośrodkach pomocy społecznej asystentów rodziny,
- wdrożenie modelu rozdzielenia pracy socjalnej od postępowań administracyjnych, w tym szkolenia dla pracowników ośrodków pomocy społecznej,
- zapewnienie w załącznikach dzielnicowych do budżetu środków na: umowy z NGO w zakresie przeciwdziałania ubóstwu i pomoc najuboższym, w tym prowadzenie magazynów żywnościowych i odzieżowych,
- realizację świadczeń rodzinnych i świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego.

W ramach realizacji pozostałych zadań ustawowych realizowane będą działania:

w obszarze udzielania pomocy osobom bezdomnym, poprzez zapewnienie środków na:

- prowadzenie noclegowni, schronisk, schronisk specjalistycznych, mieszkań treningowych, ogrzewalni, łaźni, pralni, poradnictwo, streetworking,
- aktywizację osób bezdomnych, wspieranie programów wychodzenia z bezdomności, rozwój nowych form pomocy,
- szkolenia pracowników socjalnych placówek prowadzących pracę z osobami bezdomnymi,
- pomoc na rzecz repatriantów i uchodźców.

W związku z uruchomieniem nowej perspektywy finansowej UE 2014-2020, w 2016 r. przewiduje się rozpoczęcie realizacji przedsięwzięć w ramach instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Założeniem planowanych projektów będzie:

- rozwój e-usług publicznych w obszarze pomocy społecznej w celu zwiększenia jakości usług społecznych, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i wspierania procesu deinstytucjonalizacji opieki społecznej,
- rozwój e-usług w obszarze administracji publicznej w celu zwiększenia jakości i dostępności usług z wykorzystaniem technologii informacyjno komunikacyjnych,
- tworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3,

- przygotowanie i realizacja projektów społecznych poprzez doradztwo w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych celem otrzymania dofinansowania na działania skierowane m.in. do środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- prowadzenie działań na rzecz zwiększenia efektywności zarządzania projektami społecznymi.

7.1.1.8. w zakresie ochrony zdrowia

Priorytetowe zadania w tym zakresie, zaplanowane na rok 2016 i spójne ze Strategią Rozwoju m.st. Warszawy do 2020 oraz Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2009-2020 i Warszawskim Programem Profilaktyki i Promocji Zdrowia na lata 2012-2016 stanowią realizowane przez podmioty lecznicze i w wyszczególnionym niżej zakresie przez organizacje pozarządowe i adresowane do mieszkańców m.st. Warszawy programy polityki zdrowotnej, w tym w szczególności:

Programy dla dzieci i młodzieży

- program polityki zdrowotnej w zakresie profilaktyki i korekcji wad postawy dla uczniów klas IV szkół podstawowych na terenie m.st. Warszawy,
- program profilaktyki zdrowotnej w zakresie poprawy stanu zdrowia jamy ustnej dla uczniów klas II szkół podstawowych na terenie m.st. Warszawy,
- program badań przesiewowych słuchu dla uczniów klas I i VI szkół podstawowych na terenie m.st. Warszawy,
- program profilaktyczny wczesnego wykrywania wad wzroku i zezów dla uczniów klas II szkół podstawowych na terenie m.st. Warszawy,
- program promocji zdrowia „Zdrowy uczeń”,
- program zdrowotny pn.: „Ocena sprawności i wydolności fizycznej oraz predyspozycji do uprawiania dyscyplin sportowych przez dzieci i młodzież zamieszkałą w m.st. Warszawie”,
- program wczesnego wykrywania choroby nadciśnieniowej u młodzieży szkolnej pomiędzy 18 a 19 rokiem życia,
- program zdrowotny pn. „Zdrowie, Mama i Ja – etap II, tj. profilaktyka zakażeń pneumokokowych wśród dzieci w wieku od 24 do 36 miesiąca życia, zamieszkałych na terenie m.st. Warszawy”,
- program polityki zdrowotnej obejmujący ewaluację jednego ze zrealizowanych programów zdrowotnych.

Program skierowany do przyszłych rodziców - Program edukacji przedporodowej „Szkoła rodzenia”.

Programy skierowane do osób starszych

- program szczepień ochronnych przeciwko grypie populacji z grupy szczególnego ryzyka (osób od 65 roku życia),
- program opieki zdrowotnej nad kombatantami,
- program szczepień ochronnych przeciwko grypie dla osób bezdomnych przebywających w noclegowniach i schroniskach na terenie m.st. Warszawy,
- program szczepień ochronnych przeciwko grypie dla osób przebywających w zakładach opiekuńczo – leczniczych (ZOL), dla których m.st. Warszawa jest podmiotem tworzącym.

Programy skierowane do wszystkich grup wiekowych

- współpraca z organizacjami pozarządowymi dotycząca realizacji zadania publicznego w zakresie ochrony i promocji zdrowia na rzecz mieszkańców m.st. Warszawy poprzez wsparcie działań dotyczących opieki nad pacjentami przewlekle chorymi,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi dotycząca realizacji zadania z zakresu ochrony zdrowia dla mieszkańców m.st. Warszawy poprzez wsparcie programów edukacji i promocji zdrowia oraz działań rehabilitacyjnych.

W zakresie pozostałych wydatków bieżących przewiduje się w szczególności:

- sfinansowanie niezbędnych remontów w podmiotach leczniczych,
- pokrycie ujemnego wyniku finansowego SPZOZ jeżeli wynik ten, skorygowany o amortyzację, przyjmuje wartość ujemną – do wysokości tej wartości
- powołanie instytucji koronera – podmiotów leczniczych zajmujących się wystawianiem przez lekarzy aktów zgonów w szczególności osób o nieustalonej tożsamości zmarłych w miejscach publicznych na terenie m.st. Warszawy – i finansowanie jego działalności (nowe zadanie).

7.1.1.9. w zakresie obsługi długu i wpłaty do budżetu państwa

Podstawową pozycję w tym zakresie stanowić będą:

- wydatki na obsługę długu m.st. Warszawy, na które składają się:
 - wydatki z tytułu spłaty odsetek od kredytów, pożyczek i wyemitowanych obligacji na rynku krajowym,
 - wydatki na prowizje i opłaty bankowe z tytułu zaciąganych kredytów i pożyczek oraz wyemitowanych obligacji,
 - wydatki z tytułu przypadających w 2016 r. potencjalnych spłat rat kapitałowych i odsetek z tytułu udzielonych przez Miasto poręczeń. Dotyczy to głównie kredytów zaciągniętych w poprzednich latach przez samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, dla których Miasto jest podmiotem tworzącym, z przeznaczeniem na ich restrukturyzację,

- wpłata do budżetu państwa na zwiększenie części równoważącej subwencji ogólnej dla gmin i powiatów.

7.1.2. Założenia dotyczące wydatków dzielnic

W sferze oświaty i wychowania (dział 801) i edukacyjnej opieki wychowawczej (dział 854) **zakłada się ustalanie środków finansowych przeznaczonych do dyspozycji dzielnic w tym obszarze w oparciu o jednolity w skali Miasta standard wydatków bieżących w przeliczeniu na jedno dziecko/ucznia uczęszczającego do placówek oświatowo-wychowawczych ustalony na podstawie liczby uczniów przeliczeniowych.**

W zakresie pozostałych wydatków bieżących zakłada się kontynuację polityki budżetowej polegającej na stopniowym – w zależności od możliwości dochodowych m.st. Warszawy - wyrównywaniu dysproporcji rozwojowych między dzielnicami biorąc pod uwagę wydatki w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Priorytety w zakresie wydatków oraz wewnętrzną strukturę załączników dzielnicowych na 2016 r. wyznaczą – podobnie jak w poprzednich latach - Zarządy dzielnic.

7.2. Założenia dotyczące wydatków majątkowych

Zakładane nakłady inwestycyjne na lata 2015-2022 wynikające z Wieloletniej Prognozy Finansowej m.st. Warszawy 2015-2042 opiewają na łączną kwotę 17,1 mld zł, z tego na 2016 przewiduje się przeznaczyć 2,4 mld zł.

W 2016 r. oraz w latach w następnych w pierwszej kolejności będą zabezpieczane środki finansowe na realizację przedsięwzięć kontynuowanych oraz na inwestycje, dla których już wykonano prace przygotowawcze. Wprowadzanie do planów inwestycyjnych nowych przedsięwzięć będzie warunkowane potrzebami rozwojowymi i możliwościami budżetowymi Miasta i dotyczyć będzie tytułów najbardziej uzasadnionych, w tym projektów, na które możliwe jest uzyskanie dofinansowania z budżetu Unii Europejskiej, w ramach nowej perspektywy 2014-2020. Po raz kolejny będą realizowane projekty inwestycyjne wybrane przez mieszkańców stolicy w procedurze budżetu partycypacyjnego.

Podobnie, jak to miało miejsce w poprzednich latach, na poziom inwestowania w infrastrukturę techniczną Miasta będą miały wpływ wydatki inwestycyjne zaplanowane przez spółki miejskie, które z własnych środków realizują zamierzenia inwestycyjne z zakresu: transportu miejskiego, rozwoju sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz oczyszczania Miasta.

Założenia dotyczące wydatków majątkowych zaprezentowane zostały w układzie sfer i obejmują łącznie inwestycje ogólnomiejskie i dzielnicowe.

Zakłada się, że **w ramach inwestycji ogólnomiejskich i dzielnicowych** realizowane będą zadania w następujących obszarach:

7.2.1. w zakresie transportu i komunikacji

W 2016 roku i w latach następnych realizacja głównych przedsięwzięć inwestycyjnych z zakresu drogownictwa i komunikacji będzie prowadzona w powiązaniu ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Systemu Transportowego Warszawy do 2015 roku i na lata następne. Kontynuowane będą działania w zakresie rozwoju układu drogowego oraz infrastruktury transportu publicznego.

W zakresie drogownictwa zakłada się dalsze finansowanie takich przedsięwzięć, jak: modernizacja ciągu ulic Marsa – Żołnierska, prace przygotowawcze do budowy Trasy "Kraśińskiego" wraz z przeprawą mostową i torowiskiem tramwajowym, budowa Trasy Świętokrzyskiej na odc. od ul. Tysiąclecia do ul. Zabranieckiej, rozbudowa ciągu ulic Zwoleńskiej i Żegańskiej na odcinku od ul. Pożaryskiego do ul. Mrówczej z przeprowadzeniem ruchu pod linią kolejową relacji Warszawa-Lublin i dwoma jezdniami ul. Patriotów, kontynuacja przebudowy ul. Wołoskiej, rozbudowa ul. Łodygowej na odc. od ul. Radzywińskiej do granicy miasta, przebudowa (rozbudowa) ul. Głębockiej na odc. od ul. Podwójnej do ul. Berensona, przebudowa ul. Wał Miedzeszyński na odc. ronda z ul. Trakt Lubelski do węzła z planowaną trasą ekspresową S2, przebudowa ul. Trakt Lubelski na odc. od ul. Zwoleńskiej do ul. Borowieckiej.

Ponadto, planowana jest realizacja przedsięwzięć powiązanych z Południową Obwodnicą Warszawy S2, w tym przebudowa ul. Marynarskiej na odc. ul. Taśmowa - ul. Rzymowskiego oraz budowa ul. Gandhi na odc. ul. Pileckiego - ul. Płaskowickiej.

Mając na uwadze potrzebę poprawy komunikacji samochodowej po praskiej stronie Warszawy zakłada się kontynuację prac przygotowawczych do budowy Obwodnicy Śródmiejskiej na odc. od Ronda Wiatraczna do ul. Radzywińskiej.

Zgodnie z przyjętą polityką inwestycyjną i określonym priorytetami inwestycyjnymi zakłada się sukcesywny rozwój systemu dróg rowerowych w celu umożliwienia mieszkańcom szybkiego, sprawnego i bezpiecznego przejazdu przez miasto. Drogi rowerowe będą budowane w ramach wydatków planowanych na inwestycje drogowe oraz jako wyodrębnione tytuły inwestycyjne, takie jak: ścieżka rowerowa w ul. Anielewicza na odc. od ul. Okopowej do ul. Brandta oraz w ciągu ulic Leszno, Górczewska na odc. ul. Okopowa - ul. Tyszkiewiczza. Drogi rowerowe będą także budowane przy wykorzystaniu środków UE w ramach nowego okresu programowania 2014-2020, w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego.

W celu poprawy bezpieczeństwa ruchu pieszego i samochodowego na terenie miasta zostaną zaplanowane wydatki na kontynuację programu przebudowy oświetlenia ulic oraz budowy sygnalizacji świetlnych.

Szeroki program w zakresie dróg o znaczeniu lokalnym będzie realizowany przez dzielnicę m.st. Warszawy. Środki finansowe zostaną zaplanowane na budowę m.in. ul. Kopalnianej w Dzielnicy Bemowo, ul. Rosnowskiego w Dzielnicy Ursynów, ul. Jeziorowej w Dzielnicy Wawer, ul. Tynkarskiej (odc. ul. Solipska - ul. Chrobrego) w Dzielnicy Wawer, ul. Nowokabackiej – etap II i ul. Zdrowej na odc. Wilanowska - droga L4 wraz z budową mostka, połączeniem z al. Rzeczypospolitej oraz fragmentami ulic L3 i L4 w Dzielnicy Wilanów,

Planuje się modernizację ul. Zdziarskiej w Dzielnicy Białołęka, przebudowę i rozbudowę ul. Encyklopedycznej na odcinku Heroldów - Pasymiska i ul. Książąt Mazowieckich w Dzielnicy Bielany.

W obszarze transportu publicznego podstawowe działania będą się koncentrować na rozszerzeniu sieci metra. Wydatki zostaną zaplanowane na finansowanie prac związanych z rozbudową II linii metra o kolejne trzy stacje na odcinku zachodnim: od szlaku za stacją "Rondo Daszyńskiego" do stacji "Księcia Janusza" oraz o trzy stacje na odcinku wschodnim - północnym: od szlaku za stacją "Dworzec Wileński" do stacji "Trocka". Dla zapewnienia sprawnej obsługi taboru II linii metra zakłada się kontynuację budowy hali postojowej na terenie Stacji Techniczno-Postojowej na Kabatach.

Ponadto, w 2016 roku będą finansowane prace przygotowawcze do kontynuacji budowy odcinka zachodniego od szlaku za stacją "Księcia Janusza" do stacji "Powstańców Śląskich" i dokończenia budowy odcinka wschodniego - północnego II linii metra (do stacji „Bródno”).

W celu poprawy skomunikowania Dzielnicy Białołęka z dzielnicami lewobrzeżnymi będzie budowana linia tramwajowa na Tarchomin i układ drogowy ul. Światowida i ul. Projektowanej. Miasto sfinansuje przedsięwzięcie w części obejmujące pozyskanie nieruchomości oraz budowę układu drogowego. W pozostałym zakresie inwestycja będzie realizowana i finansowana przez spółkę Tramwaje Warszawskie Sp. z o.o.

7.2.2. w zakresie ładu przestrzennego i gospodarki nieruchomościami

W 2016 roku i w latach następnych będzie kontynuowany, w powiązaniu z Wieloletnim Programem Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem m.st. Warszawy na lata 2013-2017, program budowy mieszkań komunalnych. Zakłada się dalsze finansowanie budowy mieszkań komunalnych przy ul. Pełczyńskiego w Dzielnicy Bemowo oraz zespołu budynków mieszkalnych - komunalnych - II etap w Dzielnicy Wesoła. W 2016 roku i latach następnych będzie realizowany budynek komunalny przy ul. Odrowąża z pomieszczeniami dla przedszkola i poradni psychologiczno-pedagogicznej w Dzielnicy Targówek.

Ponadto, będą prowadzone prace modernizacyjne, które poprawią stan istniejącego komunalnego zasobu mieszkaniowego.

W 2016 roku i w latach następnych zostaną zaplanowane wydatki na program „Rewitalizacja obszaru Pragi”, w ramach którego będzie finansowany szeroki zakres prac w różnych obszarach. Częścią tego programu są działania inwestycyjne w zakresie polityki lokalowej. W 2016 roku środki finansowe z programu „Rewitalizacja obszaru Pragi” zostaną przeznaczone m.in. na modernizację zabytkowego budynku przy ul. Strzeleckiej 11/13 - Pałacyk Konopackiego oraz budynku przy ul. Targowej 40 w Dzielnicy Praga Północ. W ramach tego programu realizowany będzie projekt „Ciepło sieciowe w budynkach komunalnych” w dzielnicach Praga Południe, Praga Północ i Targówek, który ma na celu zapewnienie mieszkańcom tych dzielnic bezpiecznego i bardziej przyjaznego dla środowiska systemu dostawy ciepła.

Kolejnym programem, na który zostaną przewidziane wydatki w 2016 roku i w latach następnych są „Centra Lokalne”. Celem tego programu jest stworzenie bazy dla rozwoju różnych form aktywności społecznej np. miejsc i placów miejskich, które będą skupiać i łączyć społeczność lokalną.

Ważnym kierunkiem działań będzie kontynuacja prac modernizacyjnych w obiekcie Pałacu Kultury i Nauki. W 2016 roku będą finansowane prace mające na celu dostosowanie Sali Kongresowej do wymogów przeciwpożarowych. Ponadto, zostaną zaplanowane wydatki na dalsze, systematyczne działania modernizacyjne w tym obiekcie.

W 2016 roku i w latach następnych przewiduje się wydatki na przedsięwzięcie Zagospodarowanie Nowego Centrum Warszawy, w tym uregulowanie stanu prawnego nieruchomości w związku z programem zabudowy terenu wokół Pałacu Kultury i Nauki, przebudowę istniejącej infrastruktury technicznej oraz stworzenie nowych przestrzeni miejskich w centrum miasta.

Kontynuowane będą także działania mające na celu tworzenie dogodnych warunków dla rozwoju sektora kreatywnego w Warszawie (Centrum Kreatywności Targowa).

7.2.3. w zakresie gospodarki komunalnej i ochrony środowiska

W tym obszarze zostaną zaplanowane wydatki na program „Zabezpieczenie przeciwpowodziowe”, którego celem jest poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego m.st. Warszawy poprzez zapewnienie ciągłości wałów przeciwpowodziowych i ich odpowiedniego stanu technicznego. W ramach tego programu w 2016 roku i w latach następnych będzie finansowana modernizacja wałów: Siekierskiego, Rajszewskiego, Śródmiejskiego i Czerniakowskiego oraz zabezpieczeń przeciwpowodziowych związanych z Bramą w Porcie Czerniakowskim.

Kontynuowane będą także działania objęte programem „Dzielnica Wisła”, którego celem jest podniesienie atrakcyjności Wisły, wykorzystanie jej potencjału i walorów dla

rozwoju różnych form wypoczynku i turystyki. Zakłada się, że w 2016 roku i w latach następnych będą realizowane takie przedsięwzięcia, jak: zagospodarowanie nadbrzeży Wisły - etap II, modernizacja otoczenia Portu Czerniakowskiego, adaptacja kładki odpopielania na Żeraniu wraz z modernizacją zejść i dróg na wale Rajszewskim, Gołędzinowskim i Miedzeszyńskim.

Środki finansowe zostaną także zaplanowane na inwestycje modernizacyjne w Miejskim Ogrodzie Zoologicznym. W 2016 roku będzie budowany wybieg dla panter śnieżnych oraz modernizowana aleja główna Ogrodu.

Przewiduje się dofinansowanie działań związanych z usuwaniem i unieszkodliwianiem wyrobów/odpadów zawierających azbest, likwidacją zbiorników bezodpływowych w związku z budową przyłączy kanalizacyjnych oraz likwidacją miejsc emisji gazów m.in. poprzez montaż instalacji solarnych.

7.2.4. w zakresie edukacji

Realizacja zadań w tym obszarze będzie powiązana z celami przyjętymi w „Programie rozwoju edukacji w Warszawie w latach 2013-2020”.

W 2016 roku i w latach następnych będą kontynuowane działania w zakresie rozszerzenia i unowocześnienia bazy edukacyjnej. W tym celu, w ramach wydatków zaplanowanych na edukację, będzie realizowany szeroki katalog przedsięwzięć obejmujący budowę nowych obiektów szkolnych i przedszkolnych. Wydatki zostaną zaplanowane m.in. na przedsięwzięcia w Dzielnicy Białołęka (budowa zespołu szkolno-przedszkolnego i przedszkola przy ul. Myśliborskiej, szkoły podstawowej i gimnazjum przy ul. Warzelniczej), w Dzielnicy Bielany (modernizacja budynku Zespołu Szkół Sportowych nr 50 przy ul. Lindego 20 - etap I), w Dzielnicy Wawer (budowa zespołu szkolno-przedszkolnego przy ul. Cyklamenów/ul. Skalnicowej), w Dzielnicy Wilanów (budowa szkoły podstawowej wraz z zapleczem sportowym przy ul. św. Urszuli Ledóchowskiej, budowa przedszkola wraz z infrastrukturą przy ul. Zdrowej).

Ponadto, w części istniejących placówek będą prowadzone prace mające na celu zapewnienie dodatkowych miejsc przedszkolnych. W tym zakresie planuje się m.in. przebudowę budynku przy ul. Kunieckiej 8 na potrzeby przedszkola w Dzielnicy Targówek oraz rozbudowę Przedszkola nr 182 przy ul. Nałkowskiej 3 w Dzielnicy Bielany.

Zakłada się także realizację projektów oszczędnościowych, obejmujących termomodernizację obiektów.

W ramach wydatków planowanych na inwestycje ogólnomiejskie będą realizowane takie przedsięwzięcia, jak: modernizacja budynku Zespołu Szkół Specjalnych nr 99 ul. Różana 22/24, przebudowa budynku przy ul. Halnej 32 na potrzeby Zespołu Szkół Specjalnych nr 102 oraz rozbudowa budynku Zespołu Szkół Specjalnych nr 97 przy ul. Tarchomińskiej 4 o pawilon przedszkolny dla dzieci z autyzmem.

7.2.5. w zakresie ochrony zdrowia i pomocy społecznej

Celem planowanych w tym obszarze działań inwestycyjnych jest sukcesywne podnoszenie standardu usług świadczonych przez podległe Miastu placówki opieki zdrowotnej. W ramach dotacji inwestycyjnych zakłada się kontynuację przebudowy, rozbudowy i modernizacji szpitali (Szpital Św. Rodziny, Warszawski Szpital dla Dzieci, Szpital Grochowski, Szpital Czerniakowski, Szpital Praski, Szpital Wolski, Szpital Bielański SPZOZ). Środki finansowe zostaną także zaplanowane na budowę Szpitala Południowego - nowoczesnej placówki medycznej, która będzie oferować usługi medyczne, w szczególności mieszkańcom dzielnic Ursynów i Mokotów. Przewiduje się także budowę nowej przychodni leczenia otwartego w Dzielnicy Bemowo (obszar Chrzanowa).

Priorytetowym kierunkiem działań inwestycyjnych w zakresie pomocy społecznej jest rozwój sieci żłobków. Celem programu jest uzyskanie nowych miejsc organizacyjnych opieki nad dziećmi poprzez budowę nowych placówek opiekuńczych. Nowe żłobki będą budowane na terenie dzielnic: Bemowo (ul. Obrońców Tobruku, na Chrzanowie), Białołęka (ul. Odkryta, ul. Truskawkowa, ul. Krzyżówki), Bielany (na terenie Zespołu Szkół nr 49 przy ul. Tołstoja 2), Mokotów (ul. Spartańska), Praga Południe (ul. Szkoły Orłąt), Rembertów (ul. Cyrulików), Targówek (ul. Tokarza 4), Ursynów (ul. Zaruby), Wawer (ul. Trakt Lubelski), Wilanów (w ramach zadania *Międzypokoleniowe centrum edukacji przy ul. Radosnej*), Wola (ul. Ciołka 26A).

Ponadto, środki finansowe zostaną zaplanowane na kontynuację działań obejmujących budowę, rozbudowę i modernizację domów pomocy społecznej oraz budowę, rozbudowę i modernizację obiektów różnych form pieczy zastępczej. Programy te mają na celu sukcesywne upowszechnianie dostępu do instytucji działających w obszarze pomocy społecznej.

Ważnym przedsięwzięciem z zakresu ochrony zdrowia, na które zostaną zabezpieczone środki finansowe, jest budowa nowych jednostek ochrony zdrowia w dzielnicy: Białołęka, Ursus, i Praga Południe, kontynuowanie procesu inwestycyjnego w lecznictwie otwartym oraz informatyzacja miejskich podmiotów leczniczych.

7.2.6. w zakresie kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego

W 2016 roku będą prowadzone działania związane z modernizacją obiektów kultury w celu ich dostosowania do przepisów sanitarnych i bezpieczeństwa pożarowego oraz podniesienia jakości oferty (Teatru Roma, Teatr Studio, Muzeum Warszawy przy Rynku Starego Miasta, budynek Staromiejskiego Domu Kultury). W ramach programu „Rewitalizacja obszaru Pragi” będzie modernizowany budynek przy ul. Jagiellońskiej 28, w którym funkcjonuje Teatr „Baj”.

W 2016 roku i w latach następnych przewiduje się wydatki związane z budową Muzeum Sztuki Nowoczesnej.

Ważnymi przedsięwzięciami w sferze kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego, na które zostaną zabezpieczone środki finansowe jest modernizacja zabytkowych obiektów przy ul. Grochowskiej oraz budowa sali koncertowej na potrzeby Orkiestry Sinfonia Varsovia. Zadanie to wpisuje się w program „Rewitalizacja obszaru Pragi”.

7.2.7. w zakresie rekreacji i sportu

Zakłada się kontynuację działań związanych z rozwojem infrastruktury sportowej poprzez realizację inwestycji w ramach programu „Przyjazna przestrzeń rekreacyjna dla mieszkańców” (modernizacja hali basenowej przy ul. Konwiktorskiej, modernizacja piwnic budynku w Ośrodku Całorocznego Stoku Narciarskiego Szczęśliwice).

Priorytetowym przedsięwzięciem, na które zostaną zaplanowane wydatki majątkowe jest modernizacja toru łyżwiarskiego "Stegny".

7.2.8. w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego

Kontynuowany będzie długofalowy program poprawy poziomu bezpieczeństwa mieszkańców Warszawy. Środki finansowe w tym obszarze zostaną zaplanowane na modernizację i rozbudowę systemu monitoringu wizyjnego m. st. Warszawy.

7.2.9. w zakresie zarządzania strukturami samorządowymi

W ramach tego obszaru będzie realizowany program „Informatyzacja Urzędu”, którego głównym celem jest dostosowanie posiadanych systemów informatycznych do współczesnych wymagań sprzętu, oprogramowania i technologii mobilnych.

Wydatki zostaną także zaplanowane na obszar związany z poprawą funkcjonowania Urzędu Miasta, w tym na sukcesywną przebudowę lub adaptację pomieszczeń na cele biurowe w budynkach zajmowanych przez Urząd m.st. Warszawy, budowę zintegrowanego systemu informatycznego do obsługi zasobu geodezyjnego i kartograficznego m.st. Warszawy.

8. ZAŁOŻENIA DOTYCZĄCE WYNIKU BUDŻETOWEGO I POZIOMU ZADŁUŻENIA MIASTA

W związku z rozpoczęciem w 2016 r. realizacji zadań majątkowych przewidzianych do finansowania przy udziale środków UE w ramach nowej perspektywy 2014-2020 zakłada się zamknięcie roku budżetowego ujemnym wynikiem.

Przewiduje się, że źródłem sfinansowania zakładanego przejściowego deficytu budżetowego będą wolne środki pochodzące z lat ubiegłych.

Zakłada się spadek zadłużenia Miasta na koniec 2016 r. o blisko 0,2 mld zł w stosunku do planowanego stanu długu na koniec 2015 r. Wskaźnik zadłużenia w relacji do planowanych dochodów wyniesie 43% - 43,5%.

